

Aastaraamat 2024

Finantsinspektsioon

Finantsinspeksioon

Sakala 4
15030 Tallinn

+372 668 0500
+372 668 0501
info@fi.ee
www.fi.ee

trükis ISSN 1736-566X

Peatoimetaja	Eva Vahur
Kujundaja	Urmas Raidma
Trükitud	trükikojas Printon

Majandusaasta algus:	1. jaanuar 2024
Majandusaasta lõpp:	31. detsember 2024
Põhitegevusala:	finantsjärelevalve
Juhatus:	Kilvar Kessler, Andres Kurgpõld, Andre Nõmm, Siim Tammer
Audiitorkontroll:	Ernst & Young Baltic AS

Sisukord

JUHATUSE PÖÖRDUMINE	5
FINANTSINSPEKTSIOONIST	9
TEGUTSEMISÕIGUS FINANTSSEKTORIS	15
PANGANDUS JA KREDIIT	17
KINDLUSTUS	23
E-RAHA JA MAKSETEENUSED	25
INVESTEERIMINE JA VÄÄRTPABERITURG	27
ÕIGUSKESKKOND	33
FINANTSINSPEKTSIOON KRIISILAHENDAJANA	37
RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMINE NING FINANTSSANKTSIOONID	41
TARBIJAD	43
FINANTSINSPEKTSIOONI TULUD JA KULUD	47
SISEAUDIITORI TEGEVUS	56
JUHATUSE KINNITUS	57
TABELID	59

Finantsinspektsiooni tööd juhtis 2024. aastal neljaliikmeline juhatus.

Pildil vasakult: juhatuse liikmed Andre Nõmm, Andres Kurgpõld, juhatuse esimees Kilvar Kessler ja juhatuse liige Siim Tammer.

JUHATUSE PÖÖRDUMINE

Kolm suurt trendi: kontsentreerumine, digiärimudelid ja soov riskida

Pangandus on Eesti finantsturu suurim ja majandust enim mõjutav tegevusharu. Kümne viimase aasta jooksul on selles toimunud põhjalik muutus – pangad on koondunud tugevateks regionaalseteks ettevõteteks. 2024. aasta lõpus andis SEB Pank teada, et ühendab 2027. aasta alguseks oma Balti riikide pangad ja toob ühendpanga peakorteri Eestisse. Sarnase käigu on varem teinud Luminor. Sellised otsused ei sünni tõhusa järelevalvelise koostööta, mille üks võtmetegija on Finantsinspeksioon, kelle toel on Eesti kujunemas panganduse keskuseks siinses piirkonnas.

Muutunud on krediidasutuste ärimudelid. Valdavaks on jäänud klassikaline pangandus, mille keskmes on krediteerimistegevus ja hoiustamine. Samal ajal on pangad loobunud riskantsetest ärisuundadest, nagu massiivsete piiriüleste maksete pakkumine klientidele, kelle taust on ebaselge. Pelgalt sellele ärile tuginenud finantsvahendajad on oma ukсед sulgenud. Teisalt on piiriülene äri saanud teistsuguse vormi – eriti väiksemad pangad kaasavad hoiuseid Euroopa teistest riikidest ja pakuvad seal tarbijakrediiti. Finantsinspeksioon on ärimudelite muutmist teadlikult kujundanud, kehtestades individuaalseid kapitalipuhvreid, tunnistades kehtetuks tegevuslube ja astudes muid olulisi samme.

Digitehnoloogiate areng on toonud tarbijad finantsvahendajatele lähemale ja võimaldanud teha äri efektiivsemaks. See on suurendanud huvi reguleeritud finantsturu vastu ja kasvatanud ettevõtjate soovi seal tegutseda. Finantsturul pelk katsetamine aga ei ole professionaalne, kuna finantsvahendajad võtavad kaastutuse inimeste tuleviku heaolu eest, andes laene, võttes hoiuseid, investeerides ja riske kindlustades. Katse ja kindluse vahel tasakaalu leides oleme võimaldanud turule saada usaldusväärsete tegijate käitatud innovaatilisi ärimudeleid. Osal neist ettevõtjaist on õnnestunud enam, teistel vähem. Viimased oleme koostöös ja tarbijate huve arvestades reguleeritud finantsturult kontrollitult välja juhatanud.

Eelkõige krüptovara populaarsuse kasv on tavatarbijate seas suurendanud huvi investeerimise, sealhulgas otseinvesteeringute vastu alustavatesse ettevõtetesse. Üldjoontes on selline aktiivsus majanduse vaatest väga tervitatav. Siiski väärrib meelde tuletamist, et iga võimaluse kaksikvend on risk. Reguleerimata turul võivad riskid ja võimalused paista küllalt moonutatud kujul, sest väljakul pole kohtunikku, kes investeerima hullutavaid arvamusi liidreid ohjeldaks. Seetõttu on eriti oluline, et iga investeerimishuviline hindaks võimalikke ohte kaine talupojamõistusega.

Reguleerida või leevendada – see on küsimus

Meie arvates tuleb üksikminetused lahendada olemasoleva õigustiku raames, andes selge signaali, et rikkumised ei tasu end ära ja õigusküülekas käitumine on äriselst kõige mõistlikum tee. Kui iga üksikjuhtumi ajal tõtata kohe täiendavalt reguleerima, siis võib see ebaproportsionaalselt koormata

just neid turuosalisi, kes on seni tegutsenud vastutustundlikult ja reeglitele vastavalt. Uusi õigusakte tasub kaaluda alles selliste süsteemsete probleemide ilmnmisel, mis põhjustavad ühiskonnas laiemalt talumatult ebaoptimaalse tulemuse.

Euroopa Liit on idee poolest ühisturg, kuid finantssektorile kehtestatud müriaad reegleid ahistab eelkõige väiksemaid turuosalisi ja pärsib ettevõtlikkust. Sageli puudub proportsionaalsuse mõõdupuu. Samas valitseb ühiste reeglite tuimal vähendamisel oht, et osa liikmesriike asendab need kohalike piirangutega oma turu kaitseks, mis võib takistada ühisturu vaba toimimist. Ühisturu tegelikuks toimimiseks ning konkurentsi ja ettevõtlikkuse toetamiseks on vajalik reeglite maksimaalne harmoneerimine liidu tasandil aga selle raames omakorda minimaalselt vajalike sätete kehtestamist. Norme olgu nii vähe kui võimalik, kuid nii palju kui vajalik, arvestades ka väiksemate turuosalisega. Oleme tänavu seadnud eesmärgiks selgitada välja ballast õigusraamistikus ja teha ettepanekud selle korrastamiseks.

Finantsinspektsiooni iseloomustab võimekus kiiresti kohaneda

Finantsinspektsioon on kohanemisvõimeline ja paindlik organisatsioon. Muutuv riskikeskkond, õigusraamistiku arengud ja vajadus parema tasakaalu järele tingisid viimased struktuurimuudatused, mille eesmärk oli suurendada järelevalve tõhusust uusi ametikohti loomata. Tööd ümber korraldades tugevdasime väärtipaberituru järelevalvet, suurendasime võimekust reguleeritud finantsturule sisenemise protsesside haldamisel ja innovatsiooni toetamisel ning keskendusime finantsriskide täpsemale käsitlemisele. Finantsinspektsioon on töötajate jaoks hinnatud tööandja – personaliasjatundjate hinnangul väärtustatakse siinset töökeskkonda oluliselt kõrgemalt kui avalikus sektoris keskmiselt.

Euroopa Liidu väikseima töötajaskonnaga järelevalveasutusena on Finantsinspektsioon tegutsenud riskipõhiselt, kuna see võimaldab efektiivset ressursside kasutamist. Ka euroala pangajärelevalve SSM liigub riskitundlikuma järelevalvemudeli poole ja meie kogemused kuluvad selles protsessis marjaks ära. Järelevalve kulusid võimaldab kokku hoida digivahendite kasutamine. Näiteks kasutasime 2024. aastal rahvusvaheliste finantssanktsioonide täitmise kontrollimisel tehnoloogiat, mille andmetöötlamise võimekus aitas kiiresti avastada kitsaskohad turuosaliste süsteemides. Sel aastal käivitame digitaalse tegevuslubade taotlemise platvormi, mis teeb menetluse läbipaistvamaks ja loob uuelaadse võimaluse taotlejatega suhtlemiseks.

Finantsinspektsioon näitab paindlikkust ka oma nii-öelda pehmemate ülesannete täitmisel, näiteks rahatarkuse edendamisel, arvestades pidevalt, millist teavet tarbijad hetkel kõige rohkem vajavad. Noorte seas osutus väga popiks meie rahateemaline koomiksikonkurss, millele pakkus sel aastal väärilise järje lauamängude leiutamise võistlus. Võidutöö "Taskuraha lauamäng" saadeti koolidele ja noortekeskustele, millega pakkusime lastele lõbusa ja samas hariva viisi rahaasjade tundmaõppimiseks.

Vahetusprogramme on Finantsinspektsioon edukalt kasutanud selleks, et tuua turule uusimat teadmust ja rahvusvahelist kogemust, mis aitavad kohandada regulatsioone ning edendada finantsteenuste ja -turgude teadlikkust ja

usaldusväarsust. Nõnda liitus krüptoturgude süsteemseks analüüsimiseks Finantsinspeksiooniga Fulbright-Schumani programmi stipendiaat, kes on varem töötanud USA föderaaelses väärtpaberikomisjonis.

Kriisiharjutused ja selged fookused annavad kindla sihi

Eesti finantsvahendajate piiriülene tegevus eeldab, et meie järelevalvajak orienteeruvad hästi rahvusvahelistes oludes ja on valdkonna tunnustatud asjatundjad. Finantsturgudel on tõe kriteerium praktika, mistõttu testitakse õppustel finantsjärelevalve asutuste valmisolekut, teadmisi ja oskusi kriisiolukordades. 2024. aastal osales Finantsinspeksioon edukalt Põhja- ja Baltimaade finantskriisiharjutuses, millest võttis osa 450 eksperti nii regiooni riikide asutustest kui ka Euroopa Liidu asjaomastest institutsioonidest.

Juba kolmandat aastat järjest avaldab Finantsinspeksioon järelevalveaasta alguses selged prioriteedid. 2025. aasta fookuses on turu elavdamine, küberriskide maandamine, investorite kaitse ja teatud finantsriskide juhtimine. Nende teemade kohta saab täpsemalt lugeda inspeksiooni veebis avaldatud väljaandest.

Jätkame tööd usaldusväärse finantsturu tagamiseks, tehes seda avatud dialoogi ning ettemääratud ja kindlakäelise, kuid seaduspõhise tegutsemisega. Täname kõiki Finantsinspeksiooni töötajaid ja kolleege, finantsjärelevalve subjekte ning koostööpartnereid, et olete aidanud hoida Eesti finantsturgu stabiilsena, usaldusväärse ja ausalt toimivana!

9. ja 10. sajandi Araabia hõbemündid ning 12. sajandi lõpu Saksa denaar, mida on ripatsina kantud.
Foto: TLÜ arheoloogia teaduskogu.

Muistses Eestis raha ei vermitud, sest puudus keskvõim, mis oleks korraldanud turgu ja rahakäivet. Küll aga hakkas alates 9. sajandist Eestisse voolama tonnide viisi võõrast hõbedat, peamiselt idamaiseid kolmegrammiseid dirhemeid.

10. sajandi teisel poolel ilmusid Eesti rahapadadesse Lääne-Euroopas vermitud denaarid, 1–1,5 grammi kaaluvad hõbemündid.

FINANTSINSPEKTSIOONIST

Finantsinspeksioon on sõltumatu finantsjärelevalve ja kriisilahenduse asutus. Finantsinspeksioon teeb riskipõhiselt riiklikku finantsjärelevalvet pankade, kindlustusandjate, kindlustusvahendajate, investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja pensionifondide, makseasutuste, e-raha asutuste, krediidiandjate ja -vahendajate, ühisrahastusteenuse osutajate, krediidiinkassode ning krüptovara- ja väärtpaberituru üle. Panganduses täidab Finantsinspeksioon oma rolli kahasse Euroopa Keskpanga ja Ühtse Kriisilahendusnõukoguga.

Finantsinspeksioon tegutseb Eesti riigi nimel ja seisab hea selle eest, et finantsurg oleks stabiilne, usaldusväärne ning läbipaistev. Samuti hoolitseb Finantsinspeksioon selle eest, et pankade kriitilised funktsioonid jätkuksid kriisiolukordades ja hoiustajate, investorite ning muude klientide vahendid oleksid piisavalt kaitstud.

Finantsjärelevalves ja finantskriiside lahendamisel lähtub Finantsinspeksioon avalikust huvist, nagu see on sätestatud õigusaktides. Finantsinspeksiooni tegevust ei rahastata riigieelarvest, vaid järelevalve- ja menetlustasudest, mida maksavad turuosalised. Finantsinspeksioon aitab täita ka valdavat osa Tagatisfondi ülesannetest fondiga sõlmitud koostöökokkuleppe ja seaduse alusel.

Strateegia aastateks 2022-2025

Finantsinspeksiooni väärtused on kindlalt, professionaalselt, loovalt. Finantsinspeksiooni strateegia keskendub digipädevusele, finantsstabiilsuse hoidmisele ning klientide ja investorite kaitsele. Samuti soodustab Finantsinspeksioon tehnoloogilist uuenduslikkust, et aidata kaasa turu efektiivsele toimimisele. Strateegia tervikteksti leiab Finantsinspeksiooni kodulehelt.

Nõukogu tegevus

Finantsinspeksiooni nõukogu kavandab inspeksiooni tegevust ja kontrollib asutuse juhtimist. Nõukogu kinnitab Finantsinspeksiooni juhatuse ettepanekul inspeksiooni strateegia, eelarve ja lisaeelarve ning teeb rahandusministrile ettepaneku järgneva eelarveaasta järelevalvetasu mahuosa määra kohta. Samuti kinnitab nõukogu juhatuse ettepanekul Finantsinspeksiooni struktuuri kujundamise ja töö tasustamise alused.

Nõukogu nimetab ametisse juhatuse liikmed ja valib nende hulgast juhatuse esimehe ning kutsub juhatuse liikmed tagasi, kinnitab juhatuse esimehele ja liikmetele makstava ametitasu suuruse ning nendele kohaldatavad sotsiaalsed garantiid. Nõukogu kinnitab ka juhatuse esitatud Finantsinspeksiooni aastaaruande.

Nõukogu koosneb kuuest liikmest, kellest kaks, rahandusminister ja Eesti Panga president, on liikmed ametikoha järgi. Rahandusminister on ametikoha järgi nõukogu esimees.

Finantsinspeksiooni nõukogusse kuulusid 2024. aastal:

Mart Võrklaev, rahandusminister (kuni 22.07.2024)

Jürgen Ligi, rahandusminister (alates 23.07.2024)

Madis Müller, Eesti Panga president

Veiko Tali

Rein Minka

Ardo Hansson

Evelyn Liivamägi

2024. aastal toimus viis Finantsinspeksiooni nõukogu koosolekut, kus tehti muu hulgas järgmised otsused:

- kinnitati Finantsinspeksiooni aastaaruanne 2023 ja otsustati kanda Finantsinspeksiooni 2023. aasta eelarve ülejääk 192 272,70 eurot Finantsinspeksiooni reservi;
- kinnitati Finantsinspeksiooni 2025. aasta eelarve summas 15 281 000 eurot ja tehti rahandusministrile ettepanek kinnitada järelevalvetasu mahuosa määrad 2025. aastaks;
- kinnitati Finantsinspeksiooni siseauditi 2025. aasta aastaplaan.

Finantsinspeksiooni juhatus andis nõukogule regulaarselt ülevaateid tegevuse, eelarve täitmise ja finantssektori kohta.

Juhatus tegevus

Finantsinspeksiooni tööd juhtis 2024. aastal neljaliikmeline juhatus. Juhatusse kuulusid juhatuse esimees Kilvar Kessler ning juhatuse liikmed Andres Kurgpõld, Andre Nõmm ja Siim Tammer.

2024. aastal toimus 57 juhatuse koosolekut, kus tehti 218 juhtimisotsust ja 184 haldusotsust, nende hulgas 15 ettekirjutust. Juhatus määras trahve kogusummas 138 800 eurot, andis välja üheksa tegevusluba ning tunnistas kuus tegevusluba kehtetuks.

Juhatus tegevus numbrites		
	2023	2024
Juhatus koosolekute arv	53	57
Juhatus juhtimisotsuste arv	207	218
Juhatus haldusotsuste arv	161	184
Ettekirjutused	10	15
Kuriteoteated	5	3
Trahviga lõppenud väärteomenetlused	7	5
Tegevuslubade andmine	4	8
Tegevuslubade kehtetuks tunnistamine	6	6
Soovituslikud juhendid	21	25

Organisatsioon ja töötajad

Finantsinspeksiooni töötajaskonda iseloomustab tasakaal pikaajalise kogemusega tippeksperptide ja võimekate noorspetsialistide vahel. 2024. aasta lõpus töötas Finantsinspeksioonis 137 inimest. Töötajate keskmine vanus oli 39,2 aastat ja tööstaaž 9,3 aastat. Aasta jooksul liitus 10 ja lahkus 7 töötajat. Töötajatest 44 olid mehed ja 93 naised.

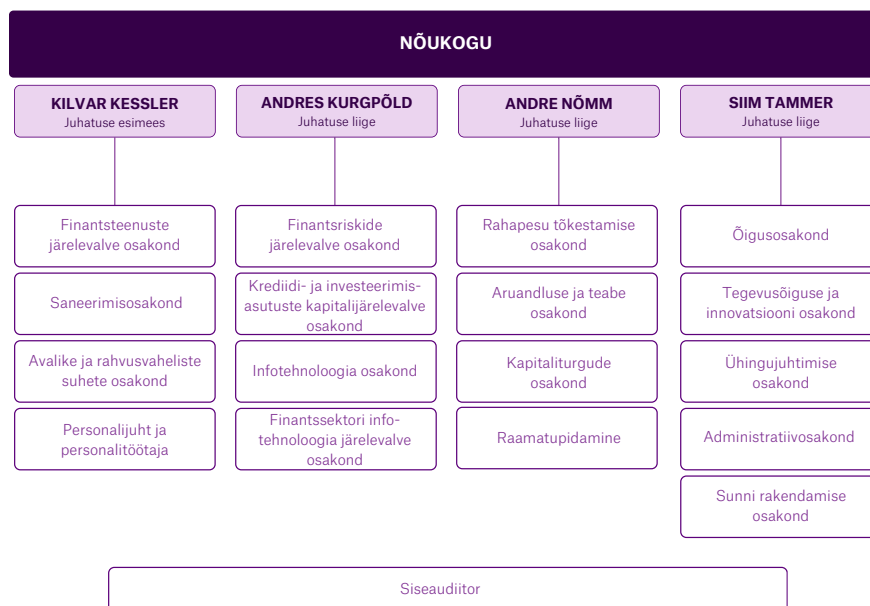
Finantsinspeksiooni töötajad

	2023	2024
Töötajaid kokku	134	137
Aasta jooksul lisandunud töötajad	11	10
Aasta jooksul lahkunud töötajad	8	7
Keskmine tööstaaž	8,7 aastat	9,3 aastat

2024. aasta oktoobrist 2025. aasta juulini osaleb Finantsinspeksiooni töös Fulbrighti-Schumani stipendiumiprogrammi raames USA väärtpaberi- ja börsikomisjoni (SEC) stipendiaat, kes panustab eksperdina krüptovarade valdkonna järelevalve ülesehitamisse. Finantsinspeksioon on igal aastal pakunud üliõpilastele praktikavõimalusi. 2024. aastal töötas inspeksioonis kaks praktikanti. Töö- ja praktikavõimalusi käis Finantsinspeksioon tutvustamas kahel karjäärimesil ja korraldas lisaks tudengitele järelevalveasutuses lahtiste uste päeva.

Organisatsiooni struktuur

2024. aasta lõpus muutis Finantsinspeksiooni juhatus asutuse struktuuri, mille tulemusena alustasid 2025. aasta veebruaris tegevust kolm uut osakonda. Struktuuri muutmise peamine eesmärk oli optimeerida asutuse töökorraldust. Lisaks sellele tingisid organisatsiooni muutmise muutunud riskikeskkond finantssektoris ja finantsjärelevalve alla lisandunud valdkonnad.

Finantsinspeksiooni järelevalvelised meetmed

Finantsinspeksioon kasutab oma töös erinevaid järelevalvelisi meetmeid, et tagada finantsjärelevalve all olevate isikute tegevuse vastavus õigusaktidele ja tuvastada nende tegevusega seotud riske. Õigusnormide selgitamiseks antakse välja soovituslikke juhendeid ja aruandluse kaudu saadud teavet kasutatakse riskide tuvastamiseks. Valdkondades, kus riskid on suuremad, viib Finantsinspeksioon läbi kohapealseid kontrollid. Turu kaardistamiseks ja turuosaliste tegevuse hindamiseks tehakse kaugkontrollid.

2024. aastal viis Finantsinspeksioon läbi 37 kohapealset ja 139 kaugkontrolli, mille eesmärk oli hinnata finantsjärelevalve alla kuuluvate isikute tegevuse vastavust õigusaktidele. Kontrollid keskendusid erinevatele valdkondadele, sealhulgas sisekontrollisüsteemide, juhtimise, infotehnoloogia, aruannete ja teenuste kvaliteedi hindamisele. Põhjalikult kontrolliti ka finantsjärelevalve all olijate finantsinspeksioonide rakendamise süsteemide tõhusust ning rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide juhtimist. Puudusi tuvastati muu hulgas sisekontrollisüsteemide ja üldjuhtimise toimimises, riskide hindamises ja juhtimises ning teenuse osutamise siseprotseduurides. Vajadusel tuletati finantsjärelevalve all olevatele isikutele meelde nende kohustusi ja tehti ettekirjutusi puuduste kõrvaldamiseks, näiteks siseprotseduuride ja protsesside täiustamiseks.

Rahvusvaheline koostöö

Euroopa Liidu finantsjärelevalvepoliitika kujundamises räägib Finantsinspeksioon kaasa kolme Euroopa regulaatori kaudu. Need on Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA), Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) ning Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA). Lisaks kuulub Euroopa Finantsjärelevalveasutuste Süsteemi makrojärelevalvega tegelev Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRB), mille töös Finantsinspeksioon samuti osaleb.

Kuna Eesti on euroala liige, on Finantsinspeksiooni igapäevane töö tihedalt seotud ühtse järelevalvemehhanismiga (SSM). See on euroala pangandusjärelevalve süsteem, kuhu kuuluvad Euroopa Keskpank ja euroala riikide pangajärelevalveasutused. Ühtse järelevalvemehhanismi raames on Euroopa Keskpanka otsese kapitalijärelevalve all euroala olulised krediidasutused, kus Finantsinspeksioon panustab järelevalvesse ühtsete järelevalvemeeskondade (JST) kaudu. 2024. aastal vastasid Eestist olulisuse kriteeriumidele AS SEB Pank, Swedbank AS (Swedbank Baltics AS konsolideerituna), Luminor Bank AS ja AS LHV Pank.

Finantsinspeksioon tegutseb ka kriisilahendusasutusena, osaledes Ühtse Kriisilahendusnõukogu (SRB) töös, mis on euroala keskne kriisilahendusasutus. SRB koos euroala riikide kriisilahendusasutustega moodustavad ühtse kriisilahendusmehhanismi.

Finantsinspeksioon osaleb järelevalve- ja kriisilahenduse kolleegiumides, et järelevalve piiriüleste finantsvahendajate üle ning kriisilahendus nende puhul oleks võimalikult tõhus ja koostöö riikide pädevate asutuste vahel efektiivne.

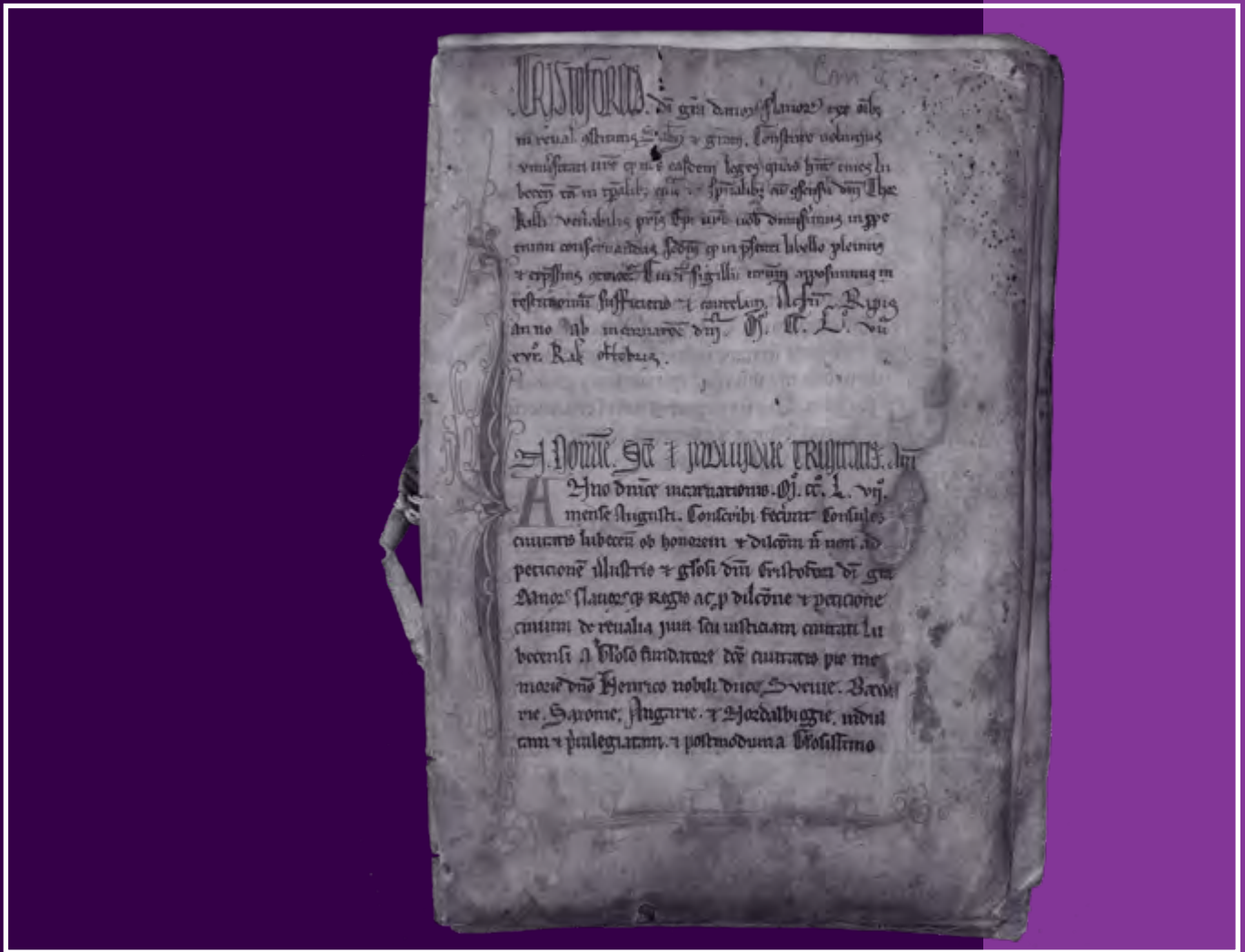
Finantsinspeksioon on ka Rahvusvahelise Kindlustusjärelevalve Assotsiatsiooni (IAIS) ja Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni (IOSCO) liige. Lisaks edendatakse Põhja- ja Baltimaade koostööd Põhja-Balti makrofinantsjärelevalve foorumis (NBMF) ja stabiilsusrühmas (NBSG). Finantsinspeksioon kuulub veel Kesk- ja Ida-Euroopa pangandusjärelevalve regionaalgruppi (BSCEE). Iga kuu toimub Balti finantsjärelevalveasutuste juhtide konverentskõne, kus vahetatakse infot ja kooskõlastatakse seisukohti.

Finantsinspeksioon osaleb ühtlasi aktiivselt Euroopa rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ameti (AMLA) töö käivitamisel. AMLAst kujuneb keskne Euroopa rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise

järelevalveasutus, mis koordineerib koostööd erinevate liikmesriikide järelevalvete vahel ning alustab rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise otsejärelevalvet 40 subjekti üle 1. jaanuarist 2028.

Finantsinspeksioon jätkas innovatsiooni edendamist

Finantsinspeksioon edendas innovatsiooni innovatsioonikeskuse ja regulatiivse testkeskkonna kaudu, et paremini analüüsida uudseid tooteid ja teenuseid vastavalt õigusraamistikule ning kujundada järelevalvelisi seisukohti. Innovatsioonikeskuses käsitleti 2024. aasta jooksul kokku ligi 170 esmast pöördumist. Päringud puudutasid peamiselt krüptovarasid ja krüptovarateenuste osutamist, sh hiljuti jõustunud krüptovaraturu seaduse (KrüTS) ja Euroopa Liidu krüptovaraturge käsitleva määruse (MiCA) rakendamist. Lisaks küsiti Finantsinspeksiooni testkeskkonna toimimise kohta ja tunti huvi FinTech arengu ja uudsete ärimudelite rakendamise vastu reguleeritud valdkondades, nagu ühisrahastus, makseteenused, krediidi andmine, kindlustus ja investeerimisteenused.

Lübecki õiguse Tallinna koodeks 1257.
Foto: Rahvusarhiiv (TLA.230.1.Cm5).

Tallinna keskaegne õiguskord põhines suures osas Lübecki õigusel. Linn võttis Lübecki linnaõiguse üle 1248. aastal ja see kujundas Tallinna õiguselu enam kui 600 aastat. 14. sajandil said Lübecki õiguse ka Rakvere ja Narva. Lübecki õiguse Tallinna koodeksis aastast 1282 käsitletakse muu hulgas pärusvara, käsiraha, arestimise, pandi, valeraha, võla, laenude, assigneeritud raha ja kaubaseltside temaatikat.

Koodeksi punkt 164. *Kaubaseltsist. Kui keegi astub kaubaseltsist välja, kui [osanikud] hakkavad vara jagama, ja on põhikapital ja tulu, siis peab ta esmalt võtma selle, mis ta alguses oli välja pannud. Ülejäänud peavad nad võrdselt jagama. Kui järel on vähem, kui algkapital, siis peavad nad selle vara jagama proportsionaalselt vastavalt sellele, kuidas nad selle kokku panid.*

TEGUTSEMISÕIGUS FINANTSSEKTORIS

Isikul, kes soovib pakkuda reguleeritud finantsteenuseid, peab olema Finantsinspeksiooni poolt väljastatud tegevusluba. Finantsinspeksioon kontrollib taotleja kapitali olemasolu ja selle päritolu, organisatsiooni ülesehitust ja kavandatavat äriplaani, tehnilise korralduse taset ning juhtide ja omanike sobivust finantssektorisse. Finantssektori osalejatele kehtivad ranged nõuded, et tagada finantsteenuste tarbijate kaitse, finantssüsteemi stabiilsus ja aus turukorraldus. Finantssektori juhid ja omanikud peavad olema laitmatu mainega, omama asjakohast haridust ning piisavat erialast kogemust.

Finantsinspeksiooni järelevalve all tegutsevad isikud

	2023	2024
Finantsinspeksiooni tegevusloaga isikute arv	156	154
Pangad	9	9
Krediidiandjad	50	44
Krediidivahendajad	6	8
Kahjukindlustusandjad	7	7
Elukindlustusandjad	2	2
Kindlustusmaaklerid	40	37
E-raha asutused	3	3
Makseasutused	16	14
Investeeringühingud	9	8
Fondivalitsejad	12	18
Reguleeritud turu korraldaja	1	1
Väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaja	1	1
Ühisrahastajad	0	2
Krediidiinkassod	0	2

Välisriikide subjektide Eestis tegutsevad filiaalid

	2023	2024
Pankade filiaalid	4	5
Kahjukindlustusandjate filiaalid	7	7
Elukindlustusandjate filiaalid	3	3
Kindlustusmaaklerite filiaalid	7	5
Investeeringühingute filiaalid	0	1
Makseasutuste filiaalid	2	2

Finantsinspeksioonilt sai tegevusloa üheksa äriühingut

2024. aastal esitati Finantsinspeksioonile 16 taotlust tegutsemisõiguse saamiseks. Lisaks jätkusid 2023. aastal algatatud tegevusloamenetlused. Kõige rohkem taotlusi – neli – laekus nii krediidivahendaja kui ka krediidiinkasso tegevusloa saamiseks. Kahe taotlusega järgnesid hüpoteekkrediidivahendajad ja krediidiandjad, samas kui krediidiasutuse, investeerimisühingu ja makseasutuse tegevusloa taotlemiseks esitati igaühe kohta üks avaldus. Lisaks taotles üks Eesti krediidiandja luba asutada filiaal Sloveenias.

2024. aastal andis Finantsinspeksioon välja neli tegevusluba ja viis täiendavat tegevusluba. Krediidivahendajad ja krediidiinkassod said kumbki kaks tegevusluba. Lisaks kanti nimekirja üks kindlustusmaakler. Täiendava tegevusloa said kaks investeerimisühingut, üks hüpoteekkrediidivahendaja ja üks kindlustusandja. Samuti sai üks krediidiasutus õiguse hakata pandikirju emiteerima. Eesti turule tuli juurde üks Leedu investeerimisühingu filiaal ja Küprose investeerimisühingule anti õigus Eesti turul filiaali asutamiseks, kuid seda õigust ei ole veel rakendatud.

2024. aastal väljastatud tegevusload

1 krediidiasutuse täiendav tegevusluba pandikirjade väljastamiseks
2 investeerimisühingu täiendav tegevusluba
1 kindlustusandja täiendav tegevusluba
1 kindlustusmaakler (kindlustusvahendajate nimekirja kandmine)
2 krediidivahendaja tegevusluba
1 hüpoteekkrediidivahendaja täiendav tegevusluba
2 krediidiinkasso tegevusluba

Finantsinspeksioon hindas finantssektoris tegutsemise sobivust

2024. aastal hindas Finantsinspeksioon kokku 447 inimese sobivust tegutsemiseks Eesti finantssektoris või nende õigust omandada ettevõttes olulist osalust. Nendest 352 inimest said positiivse hinnangu. Ühe juhi suhtes kavatses Finantsinspeksioon teha ettekirjutuse tagasikutsumiseks, kuid isik eemaldati oma ametikohalt juba ettekirjutuse ärakuulamise käigus. 95 inimese sobivusmenetlus jäi pooleli, sest menetluse raames loobuti kas isiku kandidatuurist, isik astus ise tagasi või taotlus võeti tagasi, mistõttu lõplikku hinnangut Finantsinspeksioon nende isikute sobivuse kohta ei andnud.

Sobivusmenetlused

	2023	2024
Sobivusmenetlusi kokku	300	447
Positiivsed otsused	199	352
Taotleja loobus	101	95

PANGANDUS JA KREDIIT

Finantsinspeksioon teeb järelevalvet tegevusloa saanud krediidasutuste, krediidiandjate ja krediidivahendajate üle. Krediidiandjad ja -vahendajad kuuluvad Finantsinspeksiooni järelevalve alla vaid juhul, kui nad annavad või vahendavad krediiti tarbijale. Eesti pangandussektoris tegutses 2024. aasta lõpu seisuga 14 krediidasutust, millest viis on välismaiste pankade filiaalid. Lisaks tegutses Eestis 44 krediidiandjat, millest 10 erandi alusel, ja kaheksa krediidivahendajat. Ühtlasi tegutseb turul 2024. aasta lõpu seisuga kaks krediidiinkassot.

Finantsinspeksiooni tegevusloaga pangad

	2023	2024
Pankade arv	9	9
Varade väärtus	51,7 mld eurot	56 mld eurot
Aastane laenujäägi kasv	4,6%	8,5%
Aastane hoiuste mahu kasv	5,3%	6,9%
Kodumajapidamistele antud laenujäägi kasv	5,9%	8%
Ettevõtetele antud laenujäägi kasv	2,4%	8,6%
Omakapitali tootlus	19,8%	16%
Aastakasum	1,1 mld eurot	968 mln eurot

Välisriigi pankade filiaalid Eestis

	2023	2024
Pankade filiaalide arv	4	5
Varade väärtus	1,3 mld eurot	1,3 mld eurot
Aastane laenujäägi kasv	7,8%	-0,1%
Aastane hoiuste mahu kasv	0,7%	23,0%
Kodumajapidamistele antud laenujäägi kasv	3,5%	8,2%
Ettevõtetele antud laenujäägi kasv	-4,2%	14,2%
Aastakasum	22,3 mln eurot	30,2 mln eurot
Finantsinspeksiooni järelevalve all olevad krediidiandjad ja -vahendajad		
	2023	2024
Krediidiandjad	50	44
Krediidivahendajad	6	8
Tarbimiskrediidi jääk	1,6 mld eurot	1,6 mld eurot
Aastane tarbimiskrediidi jäägi kasv	3%	1%
Puhas intressitulu	154 mln eurot	162 mln eurot

Pankadelt nõuti rohkem omavahendeid

Finantsinspeksioon hindab vähemalt kord aastas iga panga ärimudelit, juhtimissüsteemi ja riskiprofiili ning kapitaliseerituse ja likviidsuse piisavust. Seda tegevust nimetatakse järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise protsessiks (SREP). Kui pangandusmääruse üldkohaldatav kapitalinõue ei kata piisavalt konkreetse panga riske, võib Finantsinspeksioon määrata täiendava kapitalinõude (Pillar 2).

2024. aastal kehtestati Eestis tegutsevatele pankadele täiendavaid omavahendite nõudeid ja suuniseid kokku 888 miljoni euro ulatuses. Suurtele pankadele määrati 719 ja väikestele pankadele 169 miljonit

eurot. Suuremate pankade puhul tehti seda Euroopa Keskpanga otsusega koostöös Finantsinspeksiiooniga. Kokku moodustasid täiendav kapitalinõue ja omavahendite suunis 47% pankadele pangandusmääruse alusel üldkohaldatavast kapitalinõudest (Pillar 1).

Nõuete eesmärk on tagada, et krediidiasutustel oleks piisavalt kapitali kõigi oma tegevusest tulenevate riskide katteks. Samuti aitab see kaasa finantssüsteemi stabiilsusele ja pankade piisavale kapitaliseeritusele ka keerulisemates majandusoludes.

Finantsinspeksiioon testis pankade vastupanuvõimet kriisidele

Finantsinspeksiioon korraldas kõikides Eestis tegevusloa alusel tegutsevates krediidiasutustes krediidiriski stressitestid, et hinnata nende kapitali piisavust võimalike negatiivsete sündmuste korral. Testiti nii äriühingute kui ka eraisikute laenude, sh kinnisvaratagatistega portfelliide vastupidavust.

Stressitesti tulemused näitasid, et 2008.–2009. aasta majanduskriisiga sarnastes tingimustes ulatuksid krediidiasutuste krediidikahjud kolme aasta jooksul 4%ni koguportfelligist. Suurimad kahjud tekisid kinnisvaraga tagamata eraisikute laenudes (34% kogukahjudest) ja äriühingute kommerts-kinnisvara portfelligist (37% kogukahjudest).

Stressitesti tulemused näitasid ka seda, et väiksemad pangad, kellel on ka väiksemad kapitalipuhvid, on erakorraliste stressitingimuste suhtes haavatavamad ja nende põhiomavahendite tase langeks kiiresti. Seetõttu on oluline hoida piisavat kapitalipuhvrit, et stressiolukorras tekkivaid krediidikahjusid katta. Stressitesti tulemuste põhjal määrati vähemolulistele pankadele täiendav kapitalipuhver.

Lisaks viidi vähemolulistest pankades läbi stressitestid, et hinnata nende võimet säilitada kriisiolukorras piisav likviidsusvaru ja tulla toime kriisi mõjuga likviidsussuhtarvule.

Finantsinspeksiioon tegi koos Euroopa Keskpangaga järelevalvet suuremate pankade üle

Kui tegemist on Euroopa ühtse järelevalvemehhanismi mõistes oluliste pankadega, siis vastutab nende kapitalijärelevalve eest Euroopa Keskpang koostöös euroala riikide kohalike järelevalveasutustega. 2024. aastal olid järelevalve keskmes krediidirisk ning IT-risk.

Esimest korda korraldas Euroopa Keskpang olulistes pankades küberkerksuse stressitestid, et hinnata pankade suutlikkust reageerida tõsisemale ja usutavale küberturvalisuse insidendile ja sellest taastuda. Testide tulemusi arvestati 2024. aasta järelevalvetegevuses.

Lisaks keskenduti makromajanduslike ja geopoliitiliste mõjude seirele ja jätkati tööd kliimarisiki valdkonnas, kus aasta vältel kontrolliti pankade tegevust puuduste kõrvaldamisel. Finantsinspeksiioon osales ka oluliste pankade krediidiriski sisemudelite kontrollides tuvastatud puuduste kõrvaldamise tegevusplaanide hindamises.

Finantsinspeksioon hindas platvormide kaudu hoiuste kaasamise riske

Finantsinspeksioon hindas platvormide kaudu hoiuseid kaasavate pankadega seotud riske, keskendudes eelkõige likviidsus-, operatsiooni- ja juriidilisele riskile. Analüüsi tulemusel leiti, et pangad on nendest riskidest teadlikud ja rakendanud meetmeid nende ohjamiseks. Samas vajab endiselt tähelepanu likviidsusriski juhtimine, samuti olukord, kus tuleb olla valmis asendada platvormi kaudu kaasatud hoiused muu finantseerimisega.

Finantsinspeksioon analüüsis pankade digitaalseid riskijuhtimise lahendusi

Lähtudes Finantsinspeksiooni strateegias sätestatud eesmärkidest analüüsis inspeksioon krediidasutuste digilahendusi riskide juhtimiseks. Muu hulgas hinnati, kas ja mil määral on pankadel olemas üldine digitaliseerimisraamistik ja strateegia selle ellu viimiseks. Samuti hinnati pankade digivõimekust erinevate riskide juhtimiseks ja riskijuhtimise andmete agregeerimiseks.

Analüüsi tulemusi kasutatakse järelevalveliste hinnangute andmisel, et suunata järelevalve subjekte riskide kontrollimisel rakendama tõhusalt toimivaid riskipõhiseid digilahendusi, järgides seejuures proportsionaalsuse põhimõtet.

Finantsinspeksioon analüüsis pankade allahindluste tegemise põhimõtteid

Finantsinspeksioon uuris, kuidas pangad rakendavad rahvusvahelist raamatupidamisstandardit IFRS9 laenude allahindluste moodustamisel. Selgus, et Eesti pankade allahindluste suhe laenuportfelli oli keskmiselt madalam kui Euroopa olulistel pankadel, seega on Eesti pangad allahindluste tegemisel vähem konservatiivsed. Samas oli allahindlustega kaetus eelmise perioodiga võrreldes veidi kasvanud, kuna pangad olid keskmiselt allahindlusi suurendanud.

Finantsinspeksiooni arvates peavad pangad muutma allahindluste moodustamisel tehtavaid riskihinnanguid konservatiivsemaks, et tagada piisav allahindluste tase juba enne, kui laen muutub mittetöötavaks. Mitmed pangad seda juba ka teevad. IFRS9 rakendamine jääb Finantsinspeksiooni tähelepanu alla ka edaspidi.

Finantsinspeksioon koostas vastutustundliku laenamise käsiraamatu

Finantsinspeksioon koostas vastutustundliku laenamise käsiraamatu, mis on abimaterjaliks kohtutele, turuosalistele ja tarbijatele, aidates neil paremini mõista vastutustundliku laenamisega seotud kohustusi.

Käsiraamat annab ülevaate krediidi väljastamise eelsetest toimingutest, nagu krediidivõimelisuse hindamiseks vajaliku teabe kogumine, kontrollimine ja hindamine. Samuti juhib see tähelepanu tavadele, mis ei ole tarbijate krediidivõimelisuse hindamisel aktsepteeritavad. Käsiraamat aitab ennetada vaidlusi ja pakub tuge nende lahendamisel.

Finantsinspeksioon määratles krediidiandjate ja -vahendajate tegevused võlgade jälgimisel ja ümberkujundamisel

14. juulil 2024. aastal jõustunud krediidiandjate ja -vahendajate seaduse säte kohustab krediidiandjaid ja -vahendajaid kehtestama sisekorra krediidilepingute täitmise jälgimiseks ja krediidilepingu muutmiseks, sealhulgas võla ümberkujundamise abinõude rakendamiseks. See tähendab, et neil peab olema sisemine strateegia viivituses olevate tarbijakrediidilepingutega tegelemiseks, sh võlgnevuste hindamiseks ja vajadusel tarbijale ümberkujundamise võimaluse pakkumiseks. Finantsinspeksiooni kontrolli tulemusel selgus, et enamik krediidiandjad ja -vahendajad on sellise korra kehtestanud, kuid osade turuosaliste siseeeskirjad on liiga üldsõnalised ning vajavad täpsemaid suuniseid.

Finantsinspeksioon tegi koos keskpangaga ettepanekuid kodulaenu lihtsamaks üleviimiseks ühest pangast teise

Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga koostöös valmis analüüs „Pankadevaheline konkurents Eesti laenuturul”, milles esitati mitu ettepanekut muutmaks kodulaenu üleviimine ühest pangast teise kiiremaks, lihtsamaks ja soodsamaks. Üks ettepanek oli muuta tagatiseks oleva kinnisvara hindamine paindlikumaks. Selle asemel, et nõuda hindamist kinnisvarabüroos, võiks pank kasutada ka statistikapõhist mudelit. Ettepanekute rakendamine parandaks laenuturu toimimist ja soodustaks konkurentsi panganduses, kuid see eeldab mõneti ka muudatusi õigusaktides.

*Pildil pakkhoone, mida tuntakse Olde Hansa nime all ja kus kunagi tegutsesid hansakaupmehed. Tallinn, Vana turg, taga Pakkmaja, vasakul hoburaudtee. (TLM F 2739); Tallinna Linnamuseum.
Pildi autorid on fotograafid Johannes ja Peeter Parikas.*

Tallinna ühinemine Hansa Liiduga 1285. aastal mängis olulist osa Eesti majanduse kasvus ja arengus. Hansa Liidu tugev ja seotud kaubandusvõrgustik mõjutas märkimisväärselt Tallinna majandust, luues eeldused kaasaegse kaubanduskeskkonna kujunemiseks.

Eesti linnadest kuulusid Hansa Liitu Tallinn, Tartu, Uus-Pärnu ja Viljandi.

Stockholms Banco 1666. aastal välja antud 10taalne krediitäh. Allikas: Uppsala Ülikooli mündikabinet.

1629. aastal lõppesid Eestis sõjad ja algas pea sajandipikkune rahuperiood Rootsi võimu all. Raharingluse poolest jagunes Eesti 17. sajandil kaheks: põhjaosas, mis kuulus Rootsi majandusruumi, olid käibel margad ja öörid. Lõuna-Eestis ja Saaremaal kasutati aga Leedu ja Poola raha – krosse ja killingeid.

1661. aastal hakkas Johan Palmstruch, keda võib pidada Läänemere piirkonna silmapaistvaks finantsinnovaatoriks, oma asutatud panga Stockholms Banco kaudu väljastama krediitähki. Need ei olnud tagatud konkreetsete hoiustega, vaid tuginesid üldisele usaldusele panga vastu, mis lubas vajadusel vahetada krediitähke „päris“ raha vastu.

Krediitähked olid seega esimesed pangatähked Euroopas ja need võeti hästi vastu. Krediitähki aktsepteeriti kõigis peamistes ärikeskustes, sh Tallinnas. Ent 1663. aasta sügisel tekkisid probleemid: panga väljastatud krediitähki oli rohkem kui tema käsutuses olevat pärisraha. 1664. aastal pidi pank hoiustajate nõuete rahuldamiseks kõik laenud tagasi kutsuma. Juba 1668. aastal sündis aga Rootsis maailma vanim keskpank (Riksens Ständers Bank), mis hiljem muudeti Rootsi Riigipangaks. Paberraha jõudis Rootsi riigis laiemasse kasutusse 1740. aastatel, kui Eesti- ja Liivimaa olid juba Venemaa võimu all.

KINDLUSTUS

Finantsinspeksioon teeb järelevalvet inspeksioonilt tegevusloa saanud kindlustusandjate ja kindlustusvahendajate üle. Finantsinspeksiooni tegevusloaga tegutses Eesti turul kaks elukindlustusandjat ja seitse kahjukindlustusandjat. Lisaks tegutses Eesti turul 2024. aasta lõpu seisuga seitse väliskahjukindlustusandja ja kolm väliselukindlustusandja filiaali.

Finantsinspeksiooni kindlustusvahendajate nimekirja oli kindlustusmaaklerina kantud aasta lõpu seisuga 37 kindlustusmaaklerit. Lisaks tegutses Eestis viis välisriigi kindlustusmaakleri filiaali.

Finantsinspeksiooni tegevusloaga kindlustusandjad

	2023	2024
Kahjukindlustusandjad	7	7
varade väärtus	1 mld eurot	1,1 mld eurot
kindlustuskohustusi	483 mln eurot	499 mln eurot
kindlustusmakseid	767 mln eurot	836 mln eurot
Elukindlustusandjad	2	2
varade väärtus	1,4 mld eurot	1,6 mld eurot
kindlustuskohustusi	1 mld eurot	1,1 mld eurot
kindlustusmakseid	332 mln eurot	354 mln eurot

Finantsinspeksioon panustas EIOPA juhitud stressitesti läbiviimisesse

2024. aastal korraldas Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalveasutus (EIOPA) stressitesti, mida tehakse regulaarselt iga nelja aasta tagant. Finantsinspeksioon koordineeris testi tegemist Eestis, suheldes selles osalenud Eesti kindlustusandjaga ning valideerides ja edastades andmeid EIOPA-le.

Stressitesti eesmärk oli hinnata kindlustusandjate finantsseisundi vastupidavust keerulistes majandusoludes, keskendudes kapitali ja likviidsuse piisavusele. Testis osales 48 kindlustusandjat 20 Euroopa riigist, kelle varade maht on 75% kogu Euroopa Liidu kindlustusturu Solventsus II varadest. Eestist osales testis üks kindlustusandja.

Test kestis umbes aasta ja selle tulemused avaldati EIOPA veebilehel. Eesti näitajad olid keskmised ja ei erine palju teiste riikide omadest. Kindlustusandjate kapitaliseeritus osutus heaks nii Euroopa Liidus tervikuna kui ka testis osalenud Eesti kindlustusandja puhul.

Finantsinspeksioon jälgis kindlustuse turustajate tegevust

2024. aastal jätkas Finantsinspeksioon kahjukindlustusandjate tegevuse kontrollimist, keskendudes kahjude käsitlemisele ja hüvitamisele. Kontrolliti sise-eeskirjade olemasolu, nende täitmist ning vastavust õigusnormidele. Tuvastatud puudustele juhiti tähelepanu järelevalveliste meetmetega ja kindlustusandjad kõrvaldasid avastatud rikkumised oma tegevuses.

Lisaks jätkas Finantsinspeksioon kontrollimist, kas kindlustusandjad tagavad kliendi õigused tema vara viimisel kindlustusjuhtumi eelsesse olukorda.

See hõlmas juhtumeid, kus klient tellib kindlustatud eseme taastusremondi või asendab vara ja tal peab olema piisav teave remondikalkulatsiooni ja hüvitamisotsuse kohta. Tuvastatud puuduste osas rakendati asjakohaseid järelvalvemeetmeid.

Kindlustusvahenduse turule siseneda soovinud kindlustusmaaklerite puhul pöörati erilist tähelepanu taotlejate sobivusele, organisatoorsele võimekusele ja kindlustusalastele teadmistele, et tagada osutatava teenuse kvaliteet.

2024. aastal jätkusid varasematest aastatest heaks tavaks saanud ümarlauakohtumised turuosalistega. Nendel kohtumistel andis Finantsinspeksioon kindlustusandjatele ja -maakleritele teada oma järelvalveootustest seoses kindlustustoodete järelvalve ja juhtimise nõuete täitmisega ning klientide kindlustushuvi väljaselgitamisega.

Finantsinspeksioon hindas kindlustusandjate riske

Finantsinspeksioon koostas riskianalüüsi kõikide Finantsinspeksiooni tegevusloaga tegutsevate kindlustusandjate kohta, hinnates nende ärimudeleid, strateegiaid, finantspositsioone, juhtimissüsteeme, turu- ja kindlustusriske ning muid kindlustusandja tegevusega kaasnevaid riske. Puudusi tuvastati peamiselt kindlustusandjate juhtimissüsteemides, sh võtmefunktsioonide korraldamisel. Märkimist leidsid ka kindlustusandjate kapitalijuhtimine, investeerimispoliitika, finantspositsioon ja kapitaliseerituse tase, operatsiooni- ning IT-riskid. Hindamiste tulemusena määrati igale kindlustusandjale riskiskoor, mida võetakse arvesse järelvalveliste meetmete kavandamisel.

E-RAHA JA MAKSETEENUSED

Finantsinspeksioon teeb riiklikku järelevalvet inspeksioonilt tegevusloa saanud e-raha ja makseasutuste üle. 2024. aasta lõpu seisuga oli turul kokku kolm e-raha asutust ja 14 makseasutust, millest neli tegutsesid erandi alusel. Erandi loaga makseasutustele kehtivad leebemad nõuded ja nende teenuste maht on piiratud või osutavad nad üksnes kontoteabe teenust.

Finantsinspeksiooni tegevusloaga makseasutused

	2023	2024
Makseasutused	16	14
Varade väärtus	162,4 mln eurot	94,2 mln eurot
Maksete väärtus	844 mln eurot	1,2 mld eurot
Keskmine makse suurus	58 eurot	63 eurot
Omakapitali tootlus	11%	11,4%
Aastakasum	7,2 mln eurot	6 mln eurot

Finantsinspeksiooni tegevusloaga e-raha asutused

	2023	2024
E-raha asutused	3	3
Varade väärtus	75,4 mln eurot	63,1 mln eurot
Aastakasum	5 mln eurot	3 mln eurot

Finantsinspeksioon kontrollis krediidasutuste tegevust põhimakseteenuste osutamisel

Eestis on makseteenuste turul oluline roll krediidasutustel, kuna neile on seatud kohustus pakkuda tarbijatele põhimakseteenuseid. See nõue ei laiene teistele finantsturu osalistele. Finantsinspeksioon kontrollis, kuidas krediidasutused järgivad põhimakseteenuse osutamise nõudeid. Kontrolli käigus tehti kaks kohapealset kontrolli, mille käigus tuvastatud puudustele juhti turuosaliste tähelepanu.

Lisaks korraldas Finantsinspeksioon infopäeva, kus tutvustati krediidasutustele ja teistele makseteenuse osutajatele Finantsinspeksiooni soovituslikku juhendit „Nõuded põhimakseteenuste osutajatele“ ja makseteenuse osutamisele sätestatud nõudeid laiemalt.

Finantsinspeksioon hindas makse- ja e-raha asutuste kapitaliseeritust

Finantsinspeksioon analüüsis 2024. aastal makse- ja e-raha asutuste kapitaliseeritust, tulubaasi ja klientide varade struktuuri ning jätkas riskantsemate turuosaliste jälgimist. Aasta lõpu seisuga oli makseasutuste üldine kapitaliseeritus hea ja kõik makseasutused täitsid omavahendite normatiivi.

Lisaks kapitaliseeritusele analüüsis Finantsinspeksioon 2024. aastal Eestis tegevusloa saanud makseasutuste ja e-raha asutuste kapitalijuhtimise protsesse, siseauditeid ning riskijuhtimisega seotud kohustuste täitmist ja korraldust. Tuvastatud puuduste korral juhti nende turuosaliste tähelepanu.

*Tartu Linna Laenukassa Auriku tänav 1 (ERM Fk 2821:136).
Foto: Eesti Rahva Muuseum.*

Pärast Venemaa võitu Põhjasõjas sai Eesti kubermangust 1710. aastal Vene tsaaririigi osa. 18.–19. sajandil tekkisid esimesed laenukassad ja krediidiühistud. 1765. aastal alustas tegevust Tartu laenukassa (Leyh-Casse), mille asutamist toetas Venemaa keisrinna Katariina II kümneks aastaks antud 10 000-rublase laenuga. Laenukassa eesmärk oli elavdada linna kaubandust ja käsitööd. 1858. aastal hakkas Tartus tegutsema Püha Antoniuse gildi laenukassa, mis oli esimene krediidiühistu Eestis ja ka Vene impeeriumis.

Linnade elanikud olid tol ajal valdavalt mitte-eestlased, suuremas osas sakslased, mistõttu rahvuslikus mõttes puudusid enamikus Eesti- ja Liivimaa linnades pangad 19. sajandi keskpaigani. Väikekaupmeeste, käsitöölise ja ka mõisnike põhilised krediteerijad olid suurkaupmehed, kelle antud laenud olid enamasti lühiajalised, tähtajatult ülesöeldavad ja suure intressiga. Mõisnike krediteerimiseks loodi 1802. aastal Eestimaa Aadli Krediidikassa ja Liivimaa Aadli Krediidiühistu.

INVESTEERIMINE JA VÄÄRTPABERITURG

Finantsinspeksioon teeb riiklikku järelevalvet inspeksioonilt tegevusloa saanud investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja pensionifondide ning krüptovara- ja väärtpaberituru üle. Finantsinspeksiooni seaduse kohaselt ei kuulu finantsjärelevalve alla registreeringu alusel tegutsevad väikefondi valitsejad.

Investeerimisvaldkonnas tegutsevad aktiivselt ka krediidasutused, kes pakuvad klientidele nii investeerimistooteid kui ka ligipääsu finantsturgudele. 2024. aasta lõpu seisuga kuulus Finantsinspeksiooni järelevalve alla 12 fondivalitsejat, 6 väikefondivalitsejat, 53 fondi ja 8 investeerimisühingut.

Nasdaq Tallinna börsi korraldataval reguleeritud turul ja alternatiivturul First North jälgib Finantsinspeksioon väärtpaberitega kauplemist ja börsiettevõtete teabe avaldamist. 2024. aasta lõpus jälgis Finantsinspeksioon kokku 45 börsiemitenti.

Finantsinspeksiooni tegevusloaga fondivalitsejad

	2023	2024
Fondivalitsejad	12	12
Avalikud fondid koos pensionifondidega	54	53
Teise samba varasid	5 mld eurot	6 mld eurot
Kolmanda samba varasid	616 mln eurot	896 mln eurot
Aastakasum	15,4 mln eurot	18,6 mln eurot
Hallatavate varade kogumaht	7,9 mld eurot	9,8 mld eurot
Avalike fondide varad	6,1 mld eurot	7,4 mld eurot
Emitteeritud instrumentide arv	55	62

Finantsinspeksiooni tegevusloaga investeerimisühingud

	2023	2024
Investeerimisühingud	9	8
Varade väärtus	103 mln eurot	104 mln eurot
Netotulu	13 mln eurot	21 mln eurot
Omakapitali tootlus	-16,80%	-4,34%
Aastakahjum	15 mln eurot	4 mln eurot

Välisinvesteerimisühingute Eestis tegutsevad filiaalid

	2023	2024
Investeerimisühingute filiaalide arv	0	1
Varade väärtus	0	62 596 eurot
Netotulu	0	3875 eurot
Aastakahjum	0	124 148 eurot

Finantsinspeksioon hindas klientide teavitamise nõuete täitmist investeerimisteenuse osutamisel

Finantsinspeksioon hindas 2024. aastal, kuidas toimub kliendi teavitamine ehk digitaalne avalikustamine *neobroker*-tüüpi investeerimisühingutes, mis pakuvad teenuseid peamiselt veebis või mobiilirakenduse kaudu, ning kas

investeeringisühingu IT-riski juhtimine ja kontroll on piisavad tagamaks automatiseeritud teenuse korrapärane toimimine. Kontrolli peamine eesmärk oli kaitsta nii kohalike kui ka piiriüleste klientide huve automatiseeritud teenuse osutamisel. Selleks hinnati võimalikke IT-riske ja kontrolliti, kas kliendile tehnilise lahenduse kaudu esitatav teave on loetav, õigeaegne, täpne ja täielik. Tuvastatud puudused ei olnud märkimisväärsed ega vajanud olulisi muudatusi sise-eeskirjades, kuid kontrolli käigus tehti mitmeid praktilisi ettepanekuid.

Finantsinspeksioon hindas emitentide valmisolekut kestlikkusaruande koostamiseks

Enam kui 500 töötajaga emitendid, krediidiasutused ja kindlustusandjad peavad kestlikkusaruandluse direktiivi (CSRD) järgi esitama oma 2024. majandusaasta aruandes kestlikkusaruande, mis on koostatud Euroopa kestlikkusaruandluse standardite (ESRS) alusel. 2023. majandusaasta aruannete järgi oli Eestis 2024. aastal Finantsinspeksiooni järelevalve all 16 nendele kriteeriumitele vastavat äriühingut. Finantsinspeksioon palus järelevalvatavatel hinnata oma valmisolekut kestlikkusaruande koostamiseks. Hindamise eesmärk oli suunata turuosalisi kestlikkusaruande koostamist ette valmistama. Enamik turuosalisi juba tegeleb sellega. Peamisteks probleemkohtadeks peavad turuosalisel mahukat andmekorjet ja aruande koostamise keerukust. Teavet turuosaliste väljatoodud raskuste kohta jagati rahandusministeeriumiga.

Finantsinspeksioon hindas ESG nõuete täitmist

Mitmed finantsvahendajad pakuvad finantstooteid või -teenuseid, mida nimetatakse vastutustundlikuks ja keskkonnasõbralikuks või mida seostatakse lühendiga ESG (ingl *environmental, social, governance*). Finantsinspeksioon kontrollis 2024. aastal, kas finantsvahendajad avalikustavad selliste toodete ja teenuste kohta teavet vastavalt õigusaktidele ja kas nad täidavad seejuures ka muid jätkusuutlikkust puudutavaid nõudeid. Samuti kontrolliti, kuidas on jätkusuutlikkuse nõuded integreeritud sise-eeskirjadesse ja milliseid meetmeid kasutatakse organisatsioonis rohepesu vältimiseks. Puuduseid nõuetest kinnipidamise osas ei tuvastatud. Turuosalisel on asjakohase teabe avalikustanud ning sise-eeskirjad vastavad kehtivatele nõuetele.

Finantsinspeksioon registreeris aasta jooksul kolm väärtpaberite avaliku pakkumise prospekti

Finantsinspeksioon kinnitas 2024. aastal kokku kolm väärtpaberite avaliku pakkumise, noteerimise ja kauplemisele võtmise prospekti ning kaks prospekti lisa. Väärtpaberite avalikuks pakkumiseks Eestis tuleb prospekt registreerida Finantsinspeksioonis, kui pakkumise maht ületab ühe aasta jooksul kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides kokku kaheksat miljonit eurot. Lisaks on prospekti registreerimine vajalik väärtpaberite reguleeritud turul kauplemisele võtmiseks. 2024. aastal hõlmas väärtpaberite pakkumine vaid ühte aktsiate pakkumist, teised pakkumised tehti võlakirjade kohta. Finantsinspeksioonis registreeritud prospekti alusel on võimalik väärtpabereid pakkuda ka mõnes

teises Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis. 2024. aastal sooviti mitme avaliku pakkumise puhul pakkuda väärpabereid lisaks Eestile ka Lätis ja Leedus.

Kui isik soovib saada valitseva mõju omanikuks äriühingus, mille aktsiatega kaubeldakse Eesti turul, peab ta tegema aktsiate ostmiseks avaliku pakkumise ehk ülevõtmispakkumise. Ülevõtmispakkumine tuleb kooskõlastada Finantsinspeksiooniga, kes kontrollib ülevõtmispakkumise vastavust õigusaktidele. Finantsinspeksioon kooskõlastas 2024. aastal kaks ülevõtmispakkumist.

Finantsinspeksioon kontrollis emitentide aruannete nõuetekohast avalikustamist

Finantsinspeksioon jälgib, et börsiemitendid avalikustaksid oma finantsaruanded õigeaegselt ja et aruannete sisu vastaks nõuetele. 2024. aastal kontrollis Finantsinspeksioon kuue emitendi aruannetes alternatiivsete tulemuslikkusnäitajate (APM) kohta käiva teabe avalikustamise korrektsust. Kolme emitendi aruannetes viidi läbi põhjalikum kontroll Euroopa ühtse masinloetava formaadi (ESEF) nõuete täitmise üle ja ühe emitendi aruannetes kontrolliti muu kui finantsteabe nõuete täitmist. Viie emitendi aruannetes kontrolliti rahvusvahelise finantsaruandluse standardi (IFRS) nõuete täitmist, keskendudes muuhulgas makromajandusliku keskkonna ja kliimaga seotud teemade arvestamise ja avalikustamise nõuetele. Finantsinspeksioon ei tuvastanud rikkumisi, mis nõuaksid järeltegevusi, kuid juhtis mõne emitendi tähelepanu puudustele ja soovitas need järgmistes aruannetes kõrvaldada.

Finantsinspeksioon kontrollis taksonoomiamääruses sätestatud avalikustamishoovete täitmist ja tuvastas, et kaks emitenti on jätnud korduvalt vajaliku teabe avalikustamata. Nende rikkumiste tõttu tehti ühele emitendile hoiatus ja teine emitent avalikustas puuduvad andmed eraldiseisvas börsiteates. Teistele emitentidele saadeti tähelepanekud levinud puuduste kohta, et nad saaksid need edaspidi arvesse võtta.

Finantsinspeksioon kontrollis kahtlaseid tehinguid väärtpaberiturgudel

Väärtpaberituru seadus kohustab Finantsinspeksiooni seirama finantsinstrumentidega tehingute tegemist kauplemiskohtades, et avastada ja menetleda võimalikke turukuritarvitusi. Väärtpaberimaakleritel on samas kohustus teavitada Finantsinspeksiooni kahtlastest tehingutest ja tehingukorraldustest. 2024. aastal esitasid Eesti väärtpaberituru kutselised osalised Finantsinspeksioonile kontrollimiseks 59 teavitust Eesti väärtpaberiturgudel tehtud kahtlaste tehingute ning tehingukorralduste kohta. Lisaks edastasid teiste riikide järelevalveasutused kolm kahtlustusteadet. Nende teavituste põhjal algatas Finantsinspeksioon kolm väärteomenetlust, mille raames määrati rahatrahv kahele füüsilisele isikule. Ühe isiku suhtes jätkatakse väärteomenetlust 2025. aastal. Seitsme füüsilise isiku puhul jäeti väärteomenetlus algatamata ja Finantsinspeksioon piirdus nende hoiatamisega.

Finantsinspeksioon andis loa fondi likvideerimiseks

Finantsinspeksioon andis 2024. aasta mais loa Swedbank Venemaa Aktsiafondi likvideerimiseks. Fondi osakutehingud olid peatatud alates 28. veebruarist 2022. Kuna fondi ühiseurofondiks olev Swedbank Robur Ryslandsfond alustas likvideerimist 2023. aasta novembris, tuli seadusest tulenevalt alustada ka Swedbank Venemaa Aktsiafondi likvideerimisega. Finantsinspeksioon pikendas fondivalitseja taotlusel novembris likvideerimismenetluse tähtaega maksimaalse seaduses lubatud tähtajani, mis on mittekinnise fondi puhul 18 kuud.

Finantsinspeksioon hindas mitteavalike fondidega seotud riske

Finantsinspeksioon viis tegevusloaga fondivalitsejate seas läbi mitteavalike fondide analüüsi, et hinnata riske selles sektoris ja nende mõju Eesti fonditurule. Lisaks tururiskile hinnati ka geograafilisi, süsteemseid, likviidsus-, võimendus-, valuuta- ning intressiriske. Mitteavalike fondide turul tegutseb 22 mitteavalikku fondi, mida valitsevad 11 tegevusluba omavat fondivalitsejat. Sektori kogumaht on rohkem kui 830 miljonit eurot. Üle 90% sellest mahust moodustavad kolme fondivalitseja valitsetavad 11 fondi. Mitteavalike fondide peamised investeringud on tehtud Balti riikide kinnisvarasse ja metsamaasse. Suurimad investorid on Balti riikide pensionifondid, mistõttu on mitteavalikud fondid suuresti seotud ka avalike fondidega. Kontrolli tulemusena leiti, et intressirisk on suur, kuna mitteavalike fondide seas on palju kinnisvarafonde.

19. sajandil tegelesid kindlustusseltsid peamiselt tule- ja rahekindlustusega.
Eestimaa Vastastikune Tulekindlustusselts 1852 (TTM_7586 Em).
Foto: Eesti Tuletõrjemuuseum.

Esimesed ülemaalsed kindlustusühingud rajati Eestis baltisakslaste eestvedamisel. 1832. aastal loodi Tartus rahekindlustusühistu. Aastatel 1863–1875 hakati linnades asutama vastastikuseid kindlustusseltse.

Pea kõik vastastikused abiandmise seltsid tegutsesid ilma kindlaksmääratud kindlustuspreemiatega või alalise kahjuhüvitise kapitalita. Näiteks tuleõnnetuse korral jaotati abiandmise kohustus liikmete vahel ära ja toetust anti tavaliselt ehitusmaterjalide kujul. Raha maksti välja vaid harvadel juhtudel.

*Rong Paldiskis 20. sajandi alguses (ERM Fk 3075:539).
Foto: Eesti Rahva Muuseum.*

1870. aastatel hakkas Eestis kaubandus ja pangandus kiiremini arenema seoses esimese raudtee avamisega. Enne seda oli majandusele ja rikkuse kasvule andnud tõuke piirituse tootmine Eestimaa mõisates Peterburi turu jaoks. Raudtee ühendas Tallinna Venemaa sisemaal asuvate kubermangudega, võimaldades Lääne-Euroopasse vedada tüüpilist Vene ekspordikaupa – peamiselt põllumajandussaadusi, nagu teravili, lina, mets ning maagid. Samuti varustati nende toorainetega Tallinnasse rajatud masinaehituse, puidutöötlemise ja tselluloosiettevõtteid.

Eesti majanduse arengule osutus kõige tähtsamaks kahe raudteeliini sümbioos, mis lülitas kõik maakonnad ühtse transpordivõrgu abil ühtseks majandus- ja seega ka pangandusruumiks.

ÕIGUSKESKKOND

Eesti finantssektori õiguskeskkond koosneb riiklikest õigusaktidest, Euroopa Liidu otsekohalduvatest määrustest ja paljudest nn pehme õiguse aktidest, mida annavad välja Euroopa Liidu asutused.

2024. aastal õigusloome vaibumise märke ei näidanud. Finantsinspeksioon avaldas oma arvamust erinevate seaduseelnõude kohta ja Euroopa järelevalveasutused andsid finantssektori õigusaktide täpsustamiseks välja mitmeid suuniseid. Finantsinspeksioon avaldas need soovituslike juhenditena (lisa 1). Lisaks suunas inspeksioon turuosalisi oma juhenditega.

Seadusemuudatused laiendasid Finantsinspeksiooni pädevust

Finantsinspeksiooni jaoks oli 2024. aasta märgiline, sest kahe olulise finantssektori eriseaduse jõustumisega laieneb eeldatavasti inspeksiooni järelevalve alla kuuluvate isikute ring. Tegevusloa saamise korral lähevad järelevalve alla krüptovaraturu teenuse osutajad ja krediidiinkassod.

1. juulil jõustus krüptovaraturu seadus (KrüTS), millega toodi krüptovaraturu osaliste tegevus Finantsinspeksiooni järelevalve alla. KrüTSiga tagatakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (MiCA) riigisisene rakendamine. KrüTSi kohaldatakse isikute suhtes, kes tegelevad krüptovara emiteerimise, pakkumise ja vastaval platvormil kauplemisele võtmisega ning kes osutavad krüptovarateenuseid MiCA tähenduses. Virtuaalvääringu teenuse pakkujad ja isikud, kellel oli enne KrüTSi jõustumist õigus osutada virtuaalvääringu teenuseid ja kes soovivad teenuste osutamist jätkata, peavad hiljemalt 2026. aasta 1. juuliks saama Finantsinspeksioonilt tegevusloa. Kuni selle ajani nad Finantsinspeksiooni järelevalve alla ei kuulu.

14. juulil jõustus krediidiinkassode ja -ostjate seadus (KIOS), millega loodi õiguslik raamistik Finantsinspeksiooni järelevalveks nende krediidiinkassotegevusega tegelevate äriühingute üle, kes tegutsevad tegevusloa alusel pankade või teiste krediidiandjate laenudest tulenevate võlgade sissenõudmisega või nende ülesostmisega. Krediidiinkassotegevusega tegelevad äriühingud peavad viima oma tegevuse ja dokumendid KIOSis sätestatuga vastavusse hiljemalt 2025. aasta 30. juuniks või oma tegevuse selleks kuupäevaks lõpetama.

Riigikogu võttis 2024. aastal vastu seadusemuudatused, millega anti Finantsinspeksioonile õigus esitada esindushagisid nii riigi piires kui ka piiriülevalt. See võimaldab kaitsta tarbijate kollektiivseid huve finantsinstrumentide ja finantsteenuste valdkonnas. Esindushagi saab esitada kõikide Finantsinspeksiooni vastutusvaldkonda kuuluvate õigusaktide rikkumiste korral, kui õigusnormide rikkumine ettevõtja poolt on kahjustanud või võib kahjustada tarbijate või andmesubjektide kollektiivseid huve.

2024. aastal andis Finantsinspeksioon olulise panuse krediiditeabe jagamise seaduse eelnõu koostamisse. Uue õigusakti eesmärk on ennetada ja vähendada ülelaenamisega hädas olevate inimeste hulka ja vältida tarbija sattumist laenuorjusse. Uue regulatsiooni alusel saavad krediidiandjad tarbija

krediidivõimelisuse hindamisel tema finantskohustusi puudutavas tugineda ajakohasele ja usaldusväärsele teabele läbi loodava krediiditeaberegistri, mis koondab andmeid tarbija finantskohustuste kohta. Krediidiandjale tekib kohustus edastada krediiditeaberegistrisse andmed tarbija finantskohustuste kohta ja teha tema krediidivõimelisuse hindamisel päring krediiditeaberegistrisse. Eelnõu jõustumisel kehtestatakse ka õiguslik alus ja reeglid tarbija krediiditeabe töötlemiseks.

Alates 2023. aastast osales Finantsinspeksioon investeerimisfondide seaduse ja Finantsinspeksiooni seaduse tegevusloata väikefondi valitsejate regulatsiooni puudutavate muudatuste väljatöötamises. Seadusemuudatusega täiendati muuhulgas väikefondi valitseja registreerimiseks esitatavate andmete ja dokumentide ning taotluse rahuldamata jätmise aluste nimekirja, suurendati aktsia- või osakapitali nõuet, täpsustati reklaami esitamise tingimusi ja registrist kustutamise regulatsiooni ning kehtestati isikutele järelevalvetasu. Muudatused jõustusid 2024. aasta juuli alguses ning tegevusloata väikefondi valitsejad peavad oma aktsia- või osakapitali uute nõuetega vastavusse viima hiljemalt 2025. aasta 1. juuliks.

Finantsinspeksioon osales õigusloome protsessis eesmärgiga tagada isikutele parem juurdepääs põhimakseteenustele. Muudatustega täpsustatakse põhimakseteenusele juurdepääsu ja ülesütlemise korda, samuti Finantsinspeksiooni ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti pädevusi finantsvaldkonnaga seotud väärteo- ja järelevalvemenetluste läbiviimisel. Regulatsioonis täpsustati mõlema asutuse kohustuste ulatust finantsjärelevalve teostamisel ja väärtegade menetlemisel. Näiteks viiakse Finantsinspeksiooni ainupädevusse vastutustundliku laenamise põhimõtte rakendamata jätmise ja krediidi kulukuse määra ülempiiri rikkumise menetlused.

2024. aastal algas nn Baseli panganduspaketi ehk direktiivi 2013/36/EL muudatuste (CRD6) ja määruse 575/2013 muudatuste (CRR3) ülevõtmise ja rakendamise protsess. Need muudatused viiakse sisse krediidasutuste seadusesse ja teistesse asjakohastes seadustesse. Samuti algasid ettevalmistused kindlustustegevuse seaduse ja teiste seaduste muutmiseks. Nende eesmärk on üle võtta direktiivi 2009/138/EÜ muudatused (Solventsus 2) ja Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2025/1. Nendega luuakse raamistik kindlustus- ja edasikindlustusandjate finantsseisundi taastamiseks ja kriisilahenduseks.

2024. aastal jätkas Finantsinspeksioon osalemist tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu väljatöötamisel. Samuti jätkus hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu menetlus. Muudatuste eesmärk on muuta hoiu-laenuühistute tegevusele kehtivaid nõudeid, sest nende tegevus on sisuliselt sama nagu krediidasutustel, kuid neil puudub asjakohane loamenetlus, järelevalve ja hoiustajate kaitse.

Finantsinspeksioon jätkas kaheksat kohtuvaidlust

Finantsinspeksioonil oli aasta lõpus pooleli kaheksa kohtuvaidlust, millest kaks lõppesid 2025. aasta alguses.

- AB Kreditex AS esitas 30.11.2023 kaebuse Tallinna Halduskohtule, et tühistada Finantsinspektsiooni otsus, millega tunnistati kehtetuks tema krediidiandja ja hüpoteekkrediidiandja tegevusluba.
- Harju Maakohus jättis 3.06.2024 rahuldamata AB Kreditex ASi kaebuse kohtuvälise menetleja Finantsinspektsiooni juhatuse esimehe 13.05.2024 määruse peale.
- Kohtuasi AB Kreditex AS väärteomenetluse kulude osas. 14.10.2024 lõpetas Finantsinspektsioon väärteomenetluse AB Kreditex AS osas väärteomenetluse aegumise tõttu. AB Kreditex AS pöördus Harju Maakohusse, kuid kohus tagastas esitatud kaebuse AB Kreditex ASile. Ringkonnakohus jättis määruskaebuse läbi vaatamata. Riigikohus jättis 17.02.2025 määrusega AB Kreditex ASi kaebuse menetlusse võtmata ja kohtuasi lõppes.
- Ühisraha OÜ esitas 30.11.2023 kaebuse Tallinna Halduskohtule, et tühistada Finantsinspektsiooni otsus, millega tunnistati kehtetuks Ühisraha OÜ krediidivahendaja ja hüpoteekkrediidivahendaja tegevusluba.
- AS Luminor Bank esitas 5.02.2024 Harju Maakohtule taotluse menetluskulude hüvitamiseks väärteoasjas. Kohus algatas menetluse 8.02.2024 ja jättis 21.02.2024 taotluse läbivaatamata (loobumine).
- Füüsiline isik esitas Tallinna Halduskohtule 26.06.2024 kaebuse, millega mh taotles Finantsinspektsiooni poolt 27.03.2024 avaldatud hoiatusteate avaldamise lõpetamist, mis käsitles tegevusloata tegutsemist. Tallinna Halduskohus asus 4.11.2024 kohtuotsuses seisukohale, et Finantsinspektsiooni tehtud hoiatus oli seaduspärane. Apellatsiooni tõttu on menetlus pooleli.
- Vagner Insurance Broker AS esitas Tallinna Halduskohtule 18.12.2024 kaebuse, milles taotleb Finantsinspektsiooni otsuse tühistamist, millega ta kustutati kindlustusvahendajate nimekirjast.
- Aktsiaselts Silvano Fashion Group esitas Tallinna Halduskohtule 6.11.2024 kaebuse, millega taotleb Finantsinspektsiooni ettekirjutuse tühistamist. Ettekirjutuse tegi Finantsinspektsioon vastuseks Aktsiaselts Silvano Fashion Group 3.09.2024 börsiteatele ja kohustas teda seadust järgima.
- Tuleva Fondid AS esitas Harju Maakohtule kaebuse Finantsinspektsiooni 16.01.2024 üldmenetluse otsuse peale väärteoasjas, millega Finantsinspektsioon trahvis Tuleva Fondid ASi summas 100 000 eurot, kuna tema finantsteenuste reklaamides esinesid olulised puudused. Harju Maakohus tegi 18.11 otsuse, millega vähendas trahvi suuruse 17 500 euroni. Finantsinspektsioon esitas 16.01.2025 kassatsioonkaebuse Riigikohtule, mille viimane jättis 4.02.2025 menetlusse võtmata.
- IIZI Kindlustusmaakler AS esitas 18.06.2024 Harju Maakohtule kaebuse Finantsinspektsiooni üldmenetluse otsuse peale väärteoasjas, millega Finantsinspektsioon karistas IIZI Kindlustusmaakler ASi KindITS § 261 lg 2 järgi rahatrahviga 24 000 eurot selle eest, et IIZI andis õigusvastaselt edasi kindlustuse turustamise. Harju Maakohus jättis 28.11.2024 otsusega IIZI kaebuse rahuldamata, kuid IIZI esitas selle peale 23.12.2024 Riigikohtule kassatsioonkaebuse. Menetlus on pooleli.

Finantsinspektsiooni viis väärteomenetlust lõppes rahatrahviga

2024. aastal jõudis lõpule seitse Finantsinspektsiooni poolt alustatud väärteomenetlust. Need puudutasid fondi kohta teabe avalikustamise nõuete rikkumist, krediidiandja krediivõimelisuse hindamise kohustuse rikkumist, krediidiandja sise-eeskirjade nõuetele mittevastavust, turumanipulatsiooni, kindlustuse turustamise edasiandmise keelu ja finantsteenuse reklaamimise nõuete rikkumist, kindlustusvõtjale ebaõige teabe esitamist, keeluperioodil aktsiatega kauplemist ning ka aruandluskohustuse rikkumist. Seitsmest menetlusest viis lõppesid rahatrahviga, ühe menetluse otsustas Finantsinspektsioon lõpetada otstarbekuse kaalutlusel karistusotsust tegemata ning üks tuli lõpetada aegumise tõttu.

Lisaks lõppenud väärteomenetlustele jätkuvad 2025. aastal menetlused kolme isiku suhtes. 2024. aastal otsustas Finantsinspektsioon 17 väiksema rikkumise puhul jätta väärteomenetluse alustamata ja piirdus üksnes isikute hoiatamisega.

Kuriteokaebusi esitas Finantsinspektsioon prokuratuurile 2024. aastal kokku kolm. Üks kaebus oli esitatud seoses tegevusloata tegutsemise ning kaks siseteabe väärkasutamise kahtlusega.

Finantsinspektsiooni määratud trahvide summa

2023	2024
1 025 000 eurot	138 800 eurot

Finantsinspektsioon suunas ettekirjutustega finantsvahendajaid

2024. aastal tegi Finantsinspektsioon 15 ettekirjutust, et suunata finantsturul tegutsevaid isikuid täitma seadusest tulenevaid nõudeid. Ühele krediidasutusele tehti ettekirjutus, kuna inspektsioon tuvastas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemides ning organisatsioonis olulisi puudusi. Selle tulemusel piirati panga tegevust makseteenuste osutamisel ning kohustati avastatud rikkumised kõrvaldama. Kuus turuosalist said Finantsinspektsiooni ettekirjutuse erinevate puuduste ja rikkumiste tõttu, mis olid seotud riskikontrolli, siseauditi ja vastavuskontrolliga; juhtorganite toimimisega ning kapitali juhtimise ja aruandluse õigsusega. Ühele emitendile tegi Finantsinspektsioon ettekirjutuse, millega kohustati teda järgima seadust ja sõltumata emitendi avaldatud börsiteatest esitama seaduses sätestatud tähtaja jooksul auditeeritud majandusaasta aruanne. Seitset turuosalist kohustati ettekirjutusega viivitamatult avaldama majandusaasta aruanne.

FINANTSINSPEKTSIOON KRIISILAHENDAJANA

Finantsinspektsiooni üks eesmärk on vältida pankade võimalikust maksejõuetusest tulenevat mõju finantsstabiilsusele ning kaitsta avaliku sektori, hoiustajate, investorite ja teiste klientide vahendeid.

2024. aastal täiendas ja ajakohastas Finantsinspektsioon Eestis tegutsevate süsteemselt oluliste pankade kriisilahenduskavasid koos sobiliku omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudega. Selleks tehti koostööd nii teiste riikide kriisilahendusametite kui ka järelevalveasutustega, osaledes kriisilahenduskolleegiumides ning panustades sisemiste kriisilahendusmeeskondade töösse. Lisaks jätkas Finantsinspektsioon kõigi Eestis tegutsevate vähem oluliste pankade kriisilahenduskavade täiendamist ja ajakohastamist ning omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuete kehtestamist.

Valmimas on siseriiklik kriisilahendamise käsiraamat, mida finantseerib Euroopa Komisjon ja koostab Deloitte. Projekti raames korraldas Deloitte viis töötuba, kus arutati erinevate kriisimeetmete rakendamist. Lisaks organiseeris Deloitte kriisiharjutuse.

Finantsinspektsiooni osales Põhja- ja Baltimaade finantskriisiharjutuses

2024. aastal osales Finantsinspektsioon Põhja- ja Baltimaade finantskriisiharjutuses, mille peamine eesmärk oli hinnata Põhja- ja Baltimaade asutuste kriisihaldusvõimet ja oskust teha piirkondlikku koostööd. Eelmine sarnane harjutus Finantsinspektsiooni osalusel toimus 2019. aastal. Harjutuses osales ligikaudu 450 isikut Taani, Eesti, Läti, Leedu, Soome, Islandi, Norra ning Rootsi järelevalve- ja kriisilahenduse asutustest, keskpankadest ja rahandusministeeriumidest. Kaasatud olid ka Euroopa Komisjon, Ühtne Kriisilahendusnõukogu, Euroopa Keskpank ja Euroopa Pangandusjärelevalve asutus. Lisaks osales vaatlejana Rahvusvaheline Valuutafond.

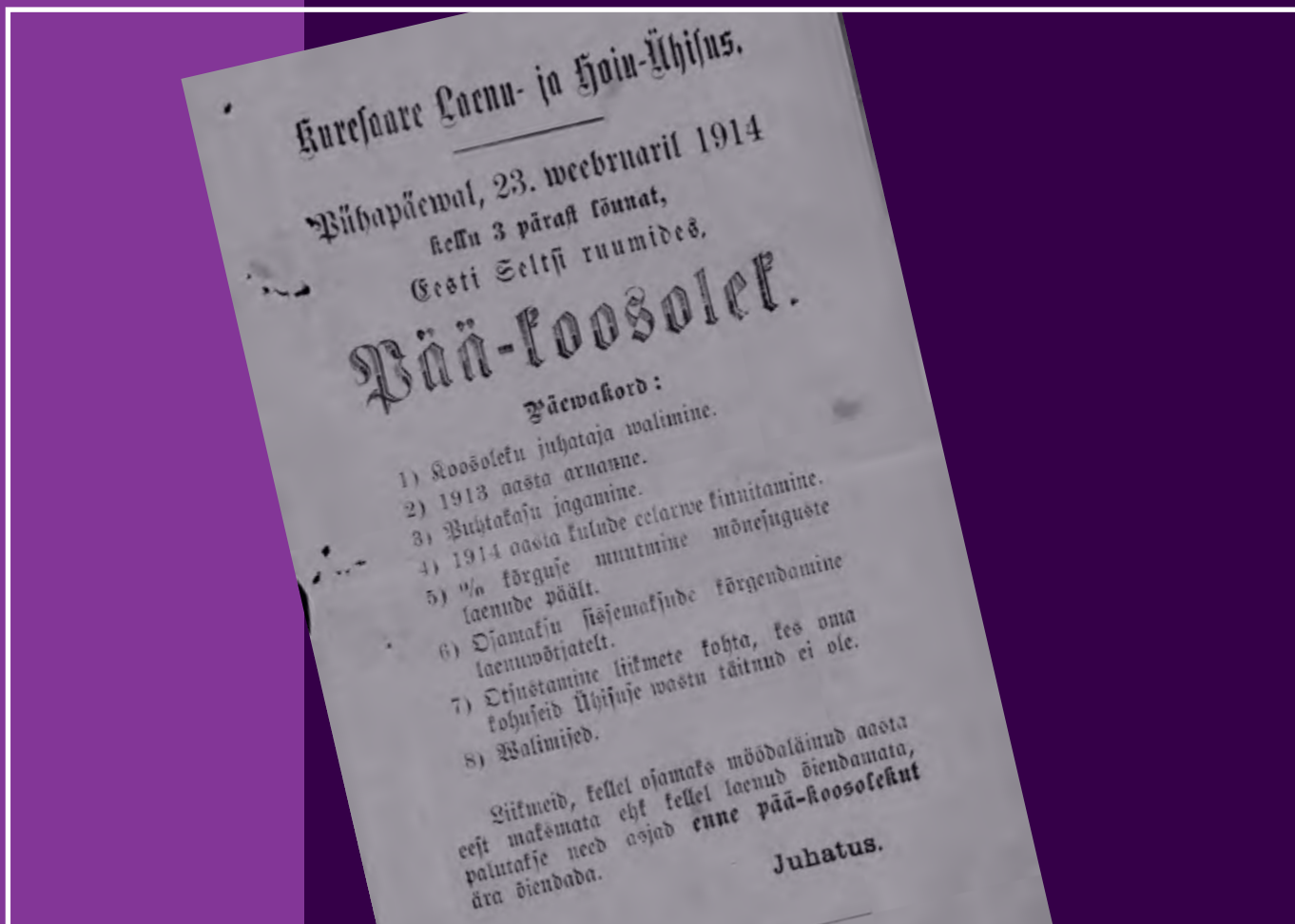
Harjutuse käigus simuleeriti fiktiivse Põhja- ja Baltimaades tegutseva süsteemselt olulise pangagrupi finantsseisundi halvenemist alates varajasest stressiolukorrast kuni pangagrupi kriisilahenduse järgse stabiliseerimiseni. Harjutuse peamine eesmärk oli testida infovahetust ja koostööd erinevate asutuste vahel kriisiolukorras.

Jätkus koostöö Finantsinspektsiooni ja Tagatisfondi vahel

Finantsinspektsiooni ja Tagatisfondi koostöökokkuleppe alusel toetas Finantsinspektsioon Tagatisfondi tegevust. Muuhulgas tehti koostööd osafondide osamaksete alusandmete kogumisel, osafondide mahuprognoside koostamisel, Tagatisfondi nõukogu otsuste koostamisel ja Tagatisfondi siseeeskirjade kaasajastamisel. Lisaks aitas Finantsinspektsioon Tagatisfondil korraldada stressiteste, millega kontrollitakse pankade valmisolekut edastada Tagatisfondile hoiuste hüvitamiseks vajalikke andmeid.

Ühtsesse kriisilahendusfondi 2024. aastal vahendeid ei kogutud

Kriisilahendamise rahastamiseks on Tagatisfondi juurde loodud kriisilahenduse osafond, kuhu Eestis tegutsevad pangad teevad regulaarseid sissemaksid. Tagatisfond kannab maksed Euroopa tasandil loodud ühtsesse kriisilahendusfondi, mida haldab ühtne kriisilahendusnõukogu. 2024. aastal ühtsesse kriisilahendusfondi vahendeid ei kogutud, kuna fondi seatud eesmärk koguda fondi vähemalt 1% tagatud hoiuste mahust saavutati.

Peakoosoleku päevakord: Kuressaare Laenu- ja Hoiuühisus: 1914, SM_ 8418:2 Ard 451:2.
Foto: Saaremaa Muuseum SA.

20. sajandi alguses hakkas muulaste – baltisakslaste ja venelaste – osakaal Eesti majanduses vähenema. Rahandusminister Sergei Witte soovis elustada majandust ka väljaspool põllumajandust ja soosis lühiajalist krediiti pakkuvate asutuste loomist. Tööstuse ja kaubanduse arenedes kolis üha enam eestlasi maalt linnadesse ja alevitesse, mis suurendas nii maal talu pidavate kui ka linna kolinud eestlaste vajadust krediidi järele, olgu selleks talude väljaostmine või töökodade rajamine. Nii asutatigi Tartus 1902. aastal rahvuslikus mõttes esimene Eesti pank, Eesti Laenu- ja Hoiu Ühisus (ELHÜ). Tallinnas jõudsid eestlased panga loomiseni 1906. aastal. Panga nimeks sai Tallinna Vastastikune Krediit-Ühisus, mis kasvas Eesti suurimaks pangaks. Aja jooksul hakkas see mõnes mõttes täitma isegi keskpanga ülesandeid. Eesti iseseisvumise järel võttis senine krediit-ühisus nimeks Tallinna Krediit Pank, kuna Eesti Panga nimi oli vahepeal antud Eesti keskpangale.

Kokku alustas 20. sajandi alguses tööd 91 laenu-hoiuühisust. Kuna nende võimalused olid piiratud, asutati suuremate laenude andmiseks krediidiühinguid, mis said alguse Tartust ja levisid kiiresti ka mujale. Väikeste, seni kasutamata kapitalide koondamine ja suunamine aktiivsematesse tegevusaladesse avaldas turgutavat mõju kogu majandusele ning tõstis märgatavalt eestlaste elatustaset.

*Esiplaanil on 1935. aastal valminud Eesti Panga uus funktsionalistlikus stiilis peahoone, selle kõrval vana peamaja.
Allikas: Eesti Pank.*

1918. aasta detsembris otsustas Ajutine Valitsus, et Eesti oma raha nimeks saab mark. Eesti mark oli väärtuselt võrdne seni kehtinud Saksa idamargaga. Rahatähtede trükkimist alustati 1919. aasta märtsis Helsingis asuvas Tilgmanni trükikojas. Eesti margal reaalselt katet siiski ei olnud. Riigi kulutused ületasid tulusid kordades ja seetõttu ei olnud võimalik margale kindlat rahalist alust luua ega vahetuskurssi tagada. Kuna kulutusi ei saanud vähendada ega tulusid suurendada, jäi üle ainult üks tee: rahastada riiki raha juurde trükkides.

24. veebruaril 1919 võttis Ajutine Valitsus vastu otsuse asutada Eesti Pank ja kinnitas selle põhikirja. Panga põhikapitaliks eraldati riigikassast 10 miljonit marka. Põhikiri andis pangale loa teha kõiki aktsiapankadele ja krediidiühistutele lubatud operatsioone: anda laene vekslite ja väärtpaberite vastu, samuti kauba- ja põlluproduktide tagatisel. Eesti Pangal oli õigus hoida oma arvel väärtpabereid ja välismaa maksevahendeid. Erilise koha teiste pankade seas andis uuele pangale ainuõigus anda välja Eesti pangatähti.

RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMINE NING FINANTSSANKTSIOONID

2024. aastal osales Finantsinspeksioon mitmes olulises rahapesu riskide mõõtmist käsitlevas projektis, panustades nii metoodika väljatöötamisse kui ka lõpphinnangute andmisse. Rahvusvahelisel tasandil aitasid Finantsinspeksiooni eksperdid vastrajatud Euroopa Liidu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutust (AMLA) ja Euroopa Pangandusjärelevalvet (EBA) uue riskide hindamise metoodika loomisel. Seda metoodikat hakkab AMLA kasutama oma otsejärelevalve alla kuuluvate finantsasutuste valimisel. Samuti hakkavad sellest lähtuma Euroopa Liidu finantsjärelevalveasutused oma turuosaliste individuaalse riski hindamisel.

Eesti piires osalesid Finantsinspeksiooni eksperdid aktiivselt uue riikliku rahapesu tõkestamise ja terrorismi rahastamise riskihinnangu koostamises. 2024. aastal valmis ka Finantsinspeksiooni enda loodud uuest metoodikast lähtuv finantssektori rahapesu ja terrorismi rahastamise riskihinnang, mis võimaldab inspeksioonil seada oma järelevalve fookust ning suunata ressursse ja tähelepanu sinna, kus need on kõige mõjusamad.

Finantsinspeksioon täiendas 2024. aastal ka oma rahapesu ja terrorismi rahastamise ning finantssanktsioonide rikkumise riskide mõõtmise masinat. Uuendatud süsteem võimaldab nüüd lisaks krediidasutuste, makseasutuste ja e-raha asutuste maksetehingutele jälgida ka investeerimisühingute investeerimisteenuste dünaamikat. Masin võimaldab Finantsinspeksioonil operatiivselt reageerida anomaalsetele mustritele ja finantsjärelevalve subjektide tähelepanu nendele suunata.

Finantsinspeksioon testis finantsasutuste finantssanktsioonide sõelumissüsteeme

Finantsinspeksioon testis 2024. aastal järelevalve alla kuuluvate isikute võimekust tuvastada sanktsioonide nimekirjades olevaid isikuid ja hinnata oma sõelumissüsteemide tõhusust. Testis rakendati kaasaegset tehnoloogiat, mis võimaldas analüüsida väga suuri andmemahhte. Kokku testiti 38 erinevat sõelumissüsteemi kümnete tuhandete andmekirjetega.

Test andis võimaluse ka järelevalvesubjektidel endil oma tegevust ja tulemusi rahvusvahelise keskmisega võrrelda. Vajadusel saab Finantsinspeksioon sekkuda ja pakkuda järelevalve all olevatele isikutele täpsemaid juhiseid. Testimise eesmärk on tagada, et Euroopa Liidu finantssanktsioonid toimiksid võimalikult tõhusalt, aidates nõrgestada Venemaa ja Valgevene ebaseaduslikku tegevust.

Finantsinspeksioon tõstis teadlikkust rahapesu tõkestamisest ja finantssanktsioonidest

Finantsinspeksioon teeb finantsturu osalistega tihedat koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel ning finantssanktsioonide kohaldamisel.

2024. aastal korraldati rahapesu tõkestamise alane foorum, kus käsitleti rahapesu ja terrorismi rahastamise riskipilti ja uusi seadusandlikke akte ning jagati kogemusi hoolsusmeetmete kohaldamisel. Foorumi eesmärk oli edendada avaliku ja erasektori koostööd, et suurendada finantsturu valmisolekut rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks ning sanktsioonide kohaldamiseks.

TARBIJAD

Finantsinspeksioon suurendab elanike teadlikkust finantsteenustest ja -toodetest, et aidata kaasa finantsjärelevalve eesmärkide saavutamisele. Finantsinspeksiooni tarbijaveebist saab erapooletut infot enimlevinud finantsteenuste kohta. Lisaks saavad inimesed järelevalveasutuse kodulehelt kontrollida, kas finantssektoris tegutseval isikul on olemas vajalik tegevusluba või kas on tema tegevuse kohta tehtud hoiatusi. Rahatarkuse jagamisel pöörab Finantsinspeksioon kõige rohkem tähelepanu noortele, pensionäridele ja võlanõustajatele, kuna need on inspeksiooni strateegia järgi peamised sihtgrupid, kellele rahatarkuse jagamine ja erialase tegevuse toetamine on kõige olulisem.

Finantsteenuste pakkujate peale kaevati 374 korral

2024. aastal esitati Finantsinspeksioonile 374 kaebust, mida on veidi vähem kui 2023. aastal (389 kaebust). Nii nagu eelnevatel aastatel, oli 70% kaebustest seotud makse- ja krediiditeenustega. Märkimisväärne osa makseteenuste kohta esitatud kaebustest oli seotud võimalike pettustega. Mitmel juhul esines probleeme maksete teostamise ja maksekonto sulgemisega.

Seadusest tulenevalt ei lahenda Finantsinspeksioon üksikuid tarbijate kaebusi sisuliselt ega anna hinnanguid järelevalve all oleva isiku tegevuse õiguspärasusele. Kui tarbija siiski pöördub Finantsinspeksiooni poole, võib inspeksioon esitada teenusepakkujale järelepärimise, et saada selgitusi ja kontrollida, kas teenusepakkuja tegevus vastab seadusele. Kaebuste käsitlemise peamine eesmärk on koguda teavet finantssektori riskikeskkonna kohta ning suunata ja kontrollida finantsvahendajaid järelevalvetoimingute kaudu.

Tarbijakaebused teenuseliikide kaupa

Teenuse valdkond	2023	2024
Makseteenused	181	165
Krediiditeenused	111	96
Kahjukindlustus	46	36
Investeermisteenus	17	19
Muu teema	11	0
Ühisrahastusteenus	9	42
Pangateenused	7	6
Elukindlustus	4	5
Kindlustusvahendus	1	1
Kogumispension	1	0
E-raha teenused	1	3
Krediidihaldustegevus	0	1
KOKKU	389	374

Finantsinspeksioon aitas finantsteenuste tarbijatel end pettuste eest kaitsta

2024. aastal avaldas Finantsinspeksioon oma veebilehel kokku 863 hoiatusteadet, et teavitada tarbijaid tegevusloata isikutest ja võimalikest pettustest. Euroopa järelevalveasutused teevad selles vallas koostööd, avaldades hoiatusi ka teiste riikide ettevõtete kohta. Kuus hoiatusteadet

avaldati Finantsinspeksiooni enda algatusel. Kahes teates hoiatati avalikkust tegevusloata krediidi andmise eest ja veel kahes tegevusloata ühisrahasusteenuse osutamise eest. Kaks teadet puudutasid veebilehti, millel oli tarbijate eksitamiseks avaldatud ebaõiget infot. Ühel veebilehel väideti alusetult, et hoiused on tagatud Eesti Tagatisfondi arvel. Teisel veebilehel esitati valeinfo tegevusloa olemasolu kohta, kuigi Finantsinspeksioon seda tegevusluba andnud polnud.

Enne finantsteenuse kasutamist saab Finantsinspeksiooni veebilehel kontrollida, kas teenusepakkujal on Eestis tegutsemiseks vajalik tegevusluba ja kas tema kohta on avaldatud hoiatusi.

Tarbijate hoiatamine

	2023	2024
Hoiatusteade arvu	1310	863

Finantsinspeksioon keskendus rahatarkuse jagamisel noortele, võlanõustajatele ja pensionäridele

Finantsvahendajad toovad pidevalt turule uusi tooteid ja teenuseid või lisavad olemasolevatele pakumistele täiendavaid võimalusi. Selleks et aidata kaasa Eesti elanike finantskirjaoskuse parandamisele, on Finantsinspeksioon loonud tarbijaveebi minuraha.ee. Sealt leiab erapooletut ja usaldusväärset teavet turul pakutavate finantsteenuste ja -toodete kohta. Õpetajatele pakub tarbijaveeb praktilisi abivahendeid koolitundide läbiviimiseks, võlanõustajatele leidub materjali võlgnike abistamiseks. Tarbijaveebi sisu täiendatakse pidevalt, kaasates ka Finantsinspeksiooni koostööpartnerid.

Finantsinspeksiooni peamised sihtgrupid rahatarkuse jagamisel on noored, pensionärid ja võlanõustajad, kelle jaoks viiakse ellu spetsiaalseid projekte. Õpetajatele ja võlanõustajatele korraldab Finantsinspeksioon regulaarselt seminare, noortele peredele rahatarkuse perepäevi ja gümnaasistidele ka rahateemalisi väitlusüritusi. Noorteni jõudmiseks avaldab Finantsinspeksioon pidevalt artikleid noorteinfoportaalis Teeviit, koostab õpetajatele tundides kasutamiseks õppematerjali ja varustab kooliraamatukogusid rahatarkuse teemaliste raamatutega. Märtsis osales Finantsinspeksioon rahatarkuse kuu raames noortele mõeldud rahatarkuse konverentsi ja teiste sündmuste korraldamises ning jagas tunnustusi rahatarkuse edendajatele.

Finantsinspeksiooni rahatarkuse rändnäitusele lisandus rändmäng

2024. aasta kevadel korraldasid Finantsinspeksioon ja noorteinfoportaal Teeviit laua- ja kaardimängu konkursi RAHAPADA, kuhu saabus 57 meeskonna tööd üle Eesti. Lauamängust sündis rändlauamäng, mida koolid ja õpetajad saavad oma õppetöös kasutada. Mänguga kaasnevad töölehed. Aasta lõpus kinkis Finantsinspeksioon rahatarkuse lauamängud ligikaudu sajale noortekeskusele üle Eesti.

2024. aastal jätkati ka Finantsinspeksiooni ja Teeviida rahatarkuse rändnäitusega, mis sündis 2023. aasta kevadel korraldatud koomiksiste konkursist „Raharöövliid“. Suvevaheajal oli rändnäitus avatud erinevates

noortekeskustes üle Eesti. Lisaks korraldas Finantsinspeksioon loenguid koolides, kus rahatarkuse jagamine on olnud aktiivsem. Loengud toimusid koos rändnäituse ja rändmänguga.

Finantsinspeksiooni rahatarkuse projektid väärised tunnustust

Haridus- ja Teadusministeerium ning Haridus- ja Noorteamet korraldasid noortevaldkonna tunnustuskonkursi "Noorte Heaks Tänu 2024", kus Finantsinspeksioon nomineeriti juba teist korda kategoorias "Aasta noortevaldkonna sõber". Konkursil tunnustati Finantsinspeksiooni panuse eest noorte finantskirjaoskuse ja rahatarkuse arendamisse, tuues esile inspeksiooni kui eeskujulikke valdkondade vahelise koostöö edendajat noortepoliitikas. 2023. aastal korraldati koostöös noorteinfoportaaliga Teeviit koomiksikonkurss "Raharöövliid", mille tulemusena valmis rahahariduse teemaline rändnäitus, mis on tänaseni väga populaarne ja mida tellitakse noorte- ja haridusasutustesse üle Eesti. 2024. aastal korraldati koostöös Teeviidaga menukas rahatarkuse lauamängude konkurss „Rahapada“, mille tulemusel valmis rändmäng, mida samuti koolid endale tellida saavad.

*Tallinn. Das neue Haus d. Scheelschen Bank (Scheeli pank) (TLM F 6178).
Postkaart: Tallinna Linnamuuseum.*

24. oktoobril 1929 algas New Yorgi aktsiabörsi krahhiga kriis, mis haaras kogu maailma. Eesti suurim kommertsbank Scheeli pank muutus maksejõuetuks, millega kaasnes hoiuste massiline väljavool.

FINANTSINSPEKTSIOONI TULUD JA KULUD

tuhandetes eurodes

TULUD	2024	2023	LISA
Järelevalvetasud	13 313	11 013	3
Muud tulud	209	183	4
Kokku tegevustulud	13 522	11 196	
KULUD			
Tööjõukulud	9240	8257	5
Mitmesugused tegevuskulud	3884	3177	6
Kokku tegevuskulud	13 124	11 434	
Põhitegevuse tulem	398	-238	
Intressitulu	520	430	7
Aruandeaasta tulem	918	192	

LISAD

LISA 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruande koostamisel on lähtutud Finantsinspektsiooni seadusest ja käesolevas lisas 1 nimetatud arvestuspõhimõtetest. Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse printsiibi alusel nende toimumise momendil. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele vääringule.

Raha ja rahalähendid

Raha ja selle lähenditena kajastatakse bilansis arvelduskonto jääki Eesti Pangas.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuetena kajastatakse järelevalvesubjektidele esitatud nõudeid tasuda järelevalvetasu Finantsinspektsiooni seaduses kehtestatud tähtjaks. Bilansikirjel „Järelevalvetasude nõuded“ kajastatakse Finantsinspektsioonile laekumata järelevalvetasu ettemaksed ning „Tulevaste perioodide tulud“ kajastatakse järelevalvetasude saadud ettemaksed. Nõuded ja ettemaksed kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Nõuded ja ettemaksed liigitatakse lühiajaliseks, kui nende laekumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast.

Võlad ja ettemaksed

Võlad ja ettemaksed kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Võlad ja ettemaksed liigitatakse lühiajaliseks, kui nende tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast.

Tulud

Finantsinspektsiooni tegevust rahastatakse peamiselt finantsjärelevalve subjektide tasutavast Finantsinspektsiooni seadusega sätestatud kohustuslikust maksest (järelevalvetasu) ja menetlustasudest. Järelevalvetasu koosneb kahest komponendist: kapitaliosast, milleks on summa, mis sõltuvalt järelevalvesubjekti

liigist võrdub ühe protsendiga järelevalvesubjekti kapitalinõudest, näiteks minimaalsest neto-omavahendite, miinimumkapitalinõude alammäärast, kõrgeimast minimaalse omakapitali või aktsia-, osa-, või algkapitali summast vmt; ja mahuosast, milleks on summa, mis võrdub rahandusministri poolt Finantsinspeksiooni nõukogu ettepanekul iga-aastaselt kehtestatud protsendi määraga sõltuvalt järelevalvesubjekti liigist kas selle varast, brutokindlustusmaksetest, vahendustasude kogusummast, tarbimiskrediidi jäägist või muust tasude arvestamise alusest konkreetse järelevalvesubjekti liigi puhul. Finantsinspeksiooni seaduse järgi arvutatakse järelevalvetasu ettemakse järelevalvesubjekti vara aritmeetilise keskmise alusel, mis valdavalt määratakse olulises osas subjektide puhul Finantsinspeksioonile esitatud bilansi andmetel eelarve otsustamise aastale eelneva aasta 31. detsembri ning jooksva aasta 31. märtsi ja 30. juuni seisuga (mahuosa lõppmakse vastavalt eelmise aasta 31. märtsi, 30. juuni, 30. septembri ja 31. detsembri seisuga andmete alusel). Järelevalvetasu kapitaliosa ja mahuosa ettemakse tasutakse Finantsinspeksioonile eelarveaastale eelneva aasta 31. detsembriks. Mahuosa lõppmakse tasutakse eelarveaasta 1. septembriks. Eelarveaasta jooksul lisanduvad järelevalvesubjektid tasuvad järelevalvetasu ainult kapitaliosa seaduses sätestatud ulatuses 30 päeva jooksul arvates tegutsemise õiguse tekkimisest.

Finantsinspeksiooni tulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest. Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses.

Kulud

Finantsinspeksiooni kulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha tasumisest. Kulude kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist, st kulusid kajastatakse samas perioodis, kui kajastatakse nendega seotud tulusid.

Kasutusrendid

Kasutusrendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved ei ole üle kandunud rentnikule. Kasutusrendimaksud kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tulude-kulude aruandes kuluna.

Maksustamine

Eesti Panga seaduse järgi ei maksa Finantsinspeksioon tulumaksu, v.a erisoodustustelt tasutav tulumaks. Alates 01.07.2022 on Finantsinspeksioon käibemaksukohustuslane ning arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Liidu siseselt soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Varade ja kohustuste positsioone korrigeeritakse sündmuste korral, mis ilmnesid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega ja/või mõjutavad oluliselt varade ja kohustuste olukorda bilansipäeval. Olulised bilansipäevajärgsed sündmused, mis ei mõjuta varade ega kohustuste olukorda bilansipäeval, avaldatakse aastaaruande lisas.

LISA 2 Bilanss

tuhandetes eurodes

	31.12.2024	31.12.2023	LISA
VARAD			
Käibevarad			
Raha	24 229	20 175	
Nõuded ja ettemaksud	614	2021	8
Kokku käibevarad	24 843	22 196	
KOKKU VARAD	24 843	22 196	
KOHUSTISED JA NETOVARA			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksud	17 611	15 882	9
Kokku lühiajalised kohustised	17 611	15 882	
KOKKU KOHUSTISED	17 611	15 882	
NETOVARA			
Reserv	6314	6122	
Aruandeaasta tulem	918	192	
KOKKU NETOVARA	7232	6314	

LISA 3 Järelevalvetasud

tuhandetes eurodes ja mahuosa määrad protsentides

	Järelevalvetasud 2024	Järelevalvetasud 2023	Järelevalvetasu mahuosa määr 2024 (%)	Järelevalvetasu mahuosa määr 2023 (%)
Krediidiasutused	9468	7624	0,0178	0,0147
Kahjukindlustusandjad	1187	1046	0,097	0,097
Fondivalitsejad	683	609	0,0013/ 0,0095/ 0,013	0,0013/ 0,0095/ 0,013
Elukindlustusandjad	519	511	0,023	0,023
Krediidiandjad	451	355	0,19	0,15
Kindlustusmaaklerid	269	233	0,92	0,92
Investeeringisühingud	307	274	0,23	0,23
Makseasutused	206	173	0,019/ 0,5	0,019/ 0,5
Krediidivahendajad	28	21	0,1	0,1
Pensioniregistri pidaja Reguleeritud väärtpaberituru korraldaja	23	23	0,5	0,5
E-raha asutused	138	124	0,17	0,17
Pandikirju emiteerinud krediidiasutused	21	20	0,001	0,001
Ühisrahaastusteenuse osutajad	13	0	0,019	0,019
Kokku	13 313	11 013		

LISA 4 Muud tulud

tuhandetes eurodes

	2024	2023
Menetlustasud	43	30
Muud tulud	166	153
Kokku	209	183

Vastavalt Finantsinspektsiooni seadusele tasub füüsiline isik, juriidiline isik või välismaa äriühingu filiaal, kes taotleb Finantsinspektsioonilt taotluse läbivaatamist või toimingute sooritamist, Finantsinspektsioonile menetlustasu.

Muude tulude all kajastatakse vastavalt Finantsinspektsiooni ja Tagatisfondi vahel sõlmitud koostöökokkuleppele Tagatisfondi poolt tasutavat teenustasu.

LISA 5 Tööjõukulud

tuhandetes eurodes

	2024	2023
Palgakulu	6574	5897
Sotsiaalmaksud	2251	2018
Nõukogu tasud	98	87
Tagatised ja soodustused	210	176
Kultuur ja sport	107	79
Kokku	9240	8257

Palgakulus sisalduvad töötasud, lisatasud, juhatuse liikmete töötasud, lahkumishüvitised ja puhkusetasud. Finantsinspektsiooni töötaja keskmine töötasu 2024. aastal oli 3748 eurot kuus (2023. aastal: 3 567 eurot kuus).

2024. aastal oli Finantsinspektsiooni nõukogu ja juhatuse liikmetele välja makstud tasu kogusuurus 584 999 eurot (2023. aastal: 510 458 eurot). Töötajatele makstud tulemustasud kokku moodustasid 7,59 % tööjõukulust (2023. aastal: 7,97%). Töötajate arv (sh juhatuse liikmed) 31.12.2024 seisuga oli 130 (31.12.2023: 122).

Tagatised ja soodustused on sünnitoetus, erakorraline toetus ja töötajate tervishoiu tagamise ning sportimisega seotud kulutused. Samuti kajastatakse antud kulukirjel Finantsinspektsiooni töötajatele osaluspensioni maksete kompenseerimist 1/3 ulatuses, kuid mitte rohkem kui 10% osaleja aasta brutopalgast. Kultuuri ja spordi kirjel kajastatakse Finantsinspektsiooni töötajate ürituste kulu.

LISA 6 Mitmesugused tegevuskulud

tuhandetes eurodes

	2024	2023
Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks	1124	1052
Kinnisvara rent	521	428
IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus	1279	1008
Töölähetus	198	151
Bürookulu	164	168

	2024	2023
Kommunikatsioonikulu	67	38
Koolituskulu	120	65
Raamatupidamise teenus	94	82
Õigusabi ja konsultatsioonid	57	14
Teabeagenduurid	34	32
Personalitöö	58	30
Põhivara rendikulu	153	94
Audiitorkontrolli kulu	15	15
Kokku	3884	3177

Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksudena kajastatakse Finantsinspeksiooni poolt järgmistele rahvusvahelistele organisatsioonidele tasutud liikmemakse: ESMA, EIOPA, EBA, IAIS, BSCEE ja IOSCO.

Lisaks hõlmavad mitmesugused tegevuskulud kulusid Eesti Panga osutatavate teenuste eest, mis on kokku lepitud Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni vahel 2020. aastal sõlmitud koostööprotokollis. Nimetatud teenused on lahti kirjeldatud allpool.

Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangale tasuvat büroopinna rendikulu ning Eesti Pangalt ostetud kinnisvarahalduse kompleksteenust.

IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus kajastab Eesti Pangalt ostetud infotehnoloogia teenust arvestusliku kuluga 4444 eurot ühe kasutaja kohta aastas ning Finantsinspeksiooni IT infrastruktuuri ja arendusprojekte.

Raamatupidamiskulu on Eesti Pangalt ostetava kuluarvestuse, osalise juhtimisarvestuse, töötasu arvestuse, laenuarvestuse, maksete ja arvelduste teostamise kulu.

Põhivara rendikulu hõlmab Finantsinspeksiooni makstud renti Eesti Pangale, mis arvestatakse Finantsinspeksiooni kasutuses oleva põhivara, st IT riist- ja tarkvara ning inventari kohta aasta baasil. Rendi suurus võrdub Eesti Panga vastava põhivara amortisatsioonikuluga.

LISA 7 Finantstulud ja -kulud

tuhandetes eurodes

	2024	2023
Intressitulu	576	430
Intressikulu	56	0
Kokku	520	430

Finantstulude ja -kulude kirje koosneb intressitulust ja -kulust Eesti Pangas hoitavatelt vahenditelt. Alates 3.01.2022 kuni 30.04.2023 kohaldati Finantsinspeksiooni Eesti Pangas hoitavate vahendite intressiarvestuses turuintressimäära €STR (varem EONIA turuintressimäär). Alates 01.05.2023 kohaldatakse Finantsinspeksiooni Eesti Pangas hoitavatele vahenditele euro lühiajalist intressimäära (€STR) miinus 20 baaspunkti.

LISA 8 Nõuded ja ettemaksed

tuhandetes eurodes

	31.12.2024	31.12.2023
Järelevalvetasu nõuded	370	1825
Tulevaste perioodide kulud	199	156
Viitlaekumised	45	40
Nõuded ja ettemaksed kokku	614	2 021

Järelevalvetasu nõuded sisaldavad järelevalvesubjektide poolt tasutavaid 2025. a järelevalvetasu ettemakseid.

Tulevaste perioodide kulude all on kajastatud arved, mille kulud on tulevastes perioodides. Selle alla kuuluvad nii tasutud arved kui ka tasumata arved (maksetähtaeg ei ole veel saabunud), mis on kuni tasumiseni kajastatud ka mitmesuguste võlgade kirjel.

Viitlaekumiste all kajastatakse arvelduskonto jäägil kalendrikuu jooksul teenitud intressi ja 2024. aastal Tagatisfondi detsembrikuu tasumata teenus.

LISA 9 Võlad ja ettemaksed

tuhandetes eurodes

	31.12.2024	31.12.2023
Võlad töövõtjale	447	431
Mitmesugused võlad	3312	2512
Tulevaste perioodide tulud	13 762	12 926
Eraldis võimalikele tulevastele kohustustele	90	13
Võlad ja ettemaksed kokku	17 611	15 882

Võlad töövõtjale sisaldab puhkusereservi. Puhkusereserv kajastab Finantsinspektsiooni arvestuslikku puhkusereservi töötajate kasutamata puhkuste osas.

Mitmesugused võlad sisaldavad Eesti Panga poolt 2024. aastal kaetud Finantsinspektsiooni kulusid, mille Finantsinspektsioon kompenseerib Eesti Pangale 2025. aastal.

Tulevaste perioodide tulude all on kajastatud 2025. aasta järelevalvetasude ettemakseid.

Eraldis võimalikele tulevastele kohustustele sisaldab 2024. a kulusid, mille kohta ei ole aruande koostamise ajaks arveid saabunud.

Ernst & Young Baltic AS
Rävala 4
10143 Tallinn
Eesti
Tel.: +372 611 4610
Tallinn@ee.ey.com
www.ey.com/et_ee

Ernst & Young Baltic AS
Rävala 4
10143 Tallinn
Estonia
Phone.: +372 611 4610
Tallinn@ee.ey.com
www.ey.com/en_ee

Äriregistri kood 10877299
KMKR: EE 100770654

Code of legal entity 10877299
VAT payer code EE 100770654

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Finantsinspektsiooni nõukogule

Arvamus

Oleme auditeerinud Finantsinspektsiooni majandusaasta aruannet, mis sisaldab Finantsinspektsiooni 31. detsembril 2024 lõppenud aasta tulude-kulude aruannet ja aastaaruande lisasid, mis hõlmavad bilanssi ning aastaaruande koostamisel kasutatud peamiste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab kaasnev Finantsinspektsiooni tulude-kulude aruanne kõigis olulistest osades õiglaselt Finantsinspektsiooni 31. detsembril 2024 lõppenud aasta finantstulemust, mis on kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ning lisas 1 nimetatud arvestuspõhimõtetega.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses tulude-kulude aastaaruande auditiga”. Me oleme Finantsinspektsioonist sõltumatud kooskõlas IESBA kutseliste arvestusekspertide rahvusvahelise eetikakoodeksi (sh rahvusvaheliste sõltumatuse standardite) (edaspidi: IESBA koodeks) ja Eestis finantsaruannete auditi läbiviimisel asjassepuutuvate eetikanõuetega, mis meile rakenduvad, ning oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nendele nõuetele ja IESBA koodeksile.

Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Muu informatsioon hõlmab 2024. aasta aruandes esitatud peatükke, kuid ei hõlma tulude-kulude aastaaruannet ega meie asjaomast vandeauditori aruannet. Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest.

Meie arvamus tulude-kulude aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ning meie kindlustandev järeldus selle kohta piirdub allpool kirjeldatuga.

Seoses meie tulude-kulude aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon oluliselt lahknep tulude-kulude aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma. Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused tulude-kulude aastaaruande osas

Juhtkond vastutab tulude-kulude aastaaruande koostamise ning õiglase esitamise eest kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ning tulude-kulude aastaaruandes esitatud arvestuspõhimõtetega ja sellise sisekontrollisüsteemi eest nagu juhtkond peab vajalikuks, võimaldamaks tulude-kulude aastaaruande korrektset koostamist ja esitamist ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta.

Tulude-kulude aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama Finantsinspektsiooni suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas Finantsinspektsiooni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Finantsinspektsiooni raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

**Shape the future
with confidence**

Vandeauditiitori kohustused seoses tulude-kulude aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas tulude-kulude aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad tulude-kulude aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvahelistele auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- ▶ teeme kindlaks ja hindame tulude-kulude aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusel. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, vääresitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- ▶ omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamusel avaldamiseks Finantsinspeksiooni sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- ▶ hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- ▶ teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Finantsinspeksiooni suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeauditiitori aruandes tähelepanu tulude-kulude aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeauditiitori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada Finantsinspeksiooni suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- ▶ hindame tulude-kulude aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas tulude-kulude aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mis tahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

Tallinn, 24. märts 2025

/allkirjastatud digitaalselt/

Olesia Abramova
Vandeauditiitori number 561
Ernst & Young Baltic AS
Audiitorettevõtja tegevusloa number 58
Rävala pst 4, 10143 Tallinn

BISi esimene hoone (1930–77) Baselis Šveitsis.
Allikas: bis.org.

1930. aastatel asutati (üks asutajaliige on Eesti Pank) Rahvusvaheliste Arvelduste Pank (*Bank for International Settlements*, BIS), mis on vanim raha- ja finantspoliitika alast koostööd edendav rahvusvaheline organisatsioon. See tähendas, et Eesti finantssektorist sai osa rahvusvahelisest pangandussüsteemist ja suuremast globaalsest finantsvõrgustikust.

*Eesti 100 krooni.
Allikas: Eesti Pank.*

1992. aastal töötati Eestis välja kaasaegsed pangandusseadused. Kokku tegutses riigis 42 kommertsbanka. Eesti Pangale tagastati välisriikidesse deponeeritud kuld, kokku ligi 11,3 tonni. Sellega pandi alus taastatud Eesti krooni kattevarale. 20. juunil 1992 hakkas kehtima Eesti kroon – rublad vahetati kroonideks. Kümne rubla eest sai ühe krooni ja korraga oli võimalik vahetada kuni 1500 rubla.

Ent juba novembris puhkes Eestis pangakriis, mille peamiseks põhjuseks olid Eesti pankade külmutatud kontod endises NSV Liidu Välismajanduspangas. Kolm suuremat banka – Tartu Kommertsbank, Balti Ühisbank ja Põhja-Eesti Aktsiapank – ning kaheksa väiksemat banka muutusid maksejõuetuks. Kriis kõigutas tugevalt usaldust kogu Eesti pangandussektori vastu. Eesti Panga ja valitsuse koostöös töötati välja päästeplaan, mille tulemusel sündis uus bank – Põhja-Eesti Pank.

SISEAUDIITORI TEGEVUS

Siseaudiitori hinnangul täideti Finantsinspektsiooni nõukogu ja juhatuse otsuseid 2024. aastal hästi. Juhtimis- ja kontrollisüsteem toimis olulises ulatuses põhjendatud ootuste kohaselt.

Siseaudiitori hinnangul suhtusid inspektsiooni töötajad huvide konflikti ennetamisse küllaldase vastutustundega ja huvide konflikti ennetamise meetmed toimisid inspektsioonis seaduses sätestatud nõuete kohaselt.

Siseaudiitor tegutses 2024. aastal riski-, vastavus- ja ülevaatepõhiselt. Siseaudiitor oli oma tegevuse ulatuse kavandamisel, ametiülesannete täitmisel ja töö korraldamisel sõltumatu ning tulemustest teavitamisel erapooletu ja objektiivne. Nõukogu ja juhatus eraldasid siseauditi toimimiseks 2024. aastal küllaldase ressursi.

Oma tegevuses järgis siseaudiitor Rahvusvahelise Siseaudiitorite Instituudi eetikakoodeksit, kutsestandardeid ja tegevuse põhialuseid ning Euroopa Keskpankade Süsteemi siseauditi põhimääruse ja käsiraamatu nõudeid. Siseaudiitori poolt võtmeindikaatorite põhjal kujundatud hinnangu kohaselt on siseaudit toimunud kooskõlas põhjendatud ootusega ja standarditega nõutava kvaliteeditasemega.

Raivo Linnas, PhD

siseaudiitor

/allkirjastatud digitaalselt/

*Finantsinspeksioon toimetas selles Sakala 4 asuvas majas 1. jaanuarist 2002. Funktsionalistlikus stiilis hoone valmis 1935. aastal arhitekt Edgar Kuusiku projekti järgi.
Foto: Kaupo Kalda.*

Maapanga pankroti ajal 1998. aasta suvel tõusis päevakorda vajadus ühtse finantsjärelevalve järele. Eesti Panga nõukogu ja valitsus taotlesid reformi elluviimist 1999. aastal. Järgmisel aastal loodi komisjon, kelle ülesanne oli välja töötada finantsjärelevalve seadus. Seaduseelnõu nägi ette uue asutuse loomise, mille ülesanne oleks riikliku järelevalve tegemine nii pangandus-, kindlustus- kui ka väärtpaberiturul tegutsevate ettevõtete üle. Valitsus esitas eelnõu Riigikogule 2000. aasta detsembris. Eelnõu teisel lugemisel otsustas Riigikogu, et finantsjärelevalve asutus luuakse Eesti Panga juurde.

Finantsinspeksiooni seadus võeti Riigikogus vastu 9. mail 2001 ja samal päeval kinnitati ka vajalikud muudatused teistes seadustes. Sellega viidi ellu üks olulisemaid reforme Eesti finantssektori ajaloos. Uus järelevalveasutus – Finantsinspeksioon – hakkas tegutsema Eesti Panga juures, kuid jäi oma otsustes sõltumatuks.

JUHATUSE KINNITUS

Tallinn, 24.03.2025

Aastaaruande koostas Finantsinspektsiooni juhatus ja see on esitatud kinnitamiseks Finantsinspektsiooni nõukogule. Aastaaruanne esitatakse Riigikogule.

Aastaaruanne sisaldab Finantsinspektsiooni tegevuse ülevaadet, sh

- tulude-kulude aastaaruannet
- bilanssi
- audiitori aruannet

Finantsinspektsiooni juhatus kinnitab, et Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruanne on vastavuses Finantsinspektsiooni seaduse ja rakendatud arvestuspõhimõtetega.

Kilvar Kessler

*/allkirjastatud
digitaalselt/*

Andres Kurgpõld

*/allkirjastatud
digitaalselt/*

Andre Nõmm

*/allkirjastatud
digitaalselt/*

Siim Tammer

*/allkirjastatud
digitaalselt/*

1. jaanuaril 2011 võtab Eesti kasutusele euro.

Eestist sai Euroopa Liidu liikmesriik 2004. aastal pärast kuus aastat kestnud ühinemisläbirääkimisi. Samaaegselt ühinesid Euroopa Liiduga Läti, Leedu, Poola, Ungari, Tšehhi, Slovakkia, Sloveenia, Malta ja Küpros.

2007. aastal liitus Eesti Schengeni viisaruumiga, kus puudub riikidevaheline piirikontroll. 2011. aastal võttis Eesti kasutusele ühiraaha euro.

TABELID

SUUNISED JA MÄRGUKIRJAD

1.1. Suunised

Suunise nimetus	Juhatus otsuse kuupäev
Suunised direktiivi (EL) 2019/2034 kohase järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP) ühiste menetluste ja meetodikate kohta (EBA ja ESMA ühised suunised (EBA/GL/2022/09))	08.01.2024
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) suunised Euroopa turu infrastruktuuri määruse kohaseks teatamiseks (ESMA74-362-2281)	08.01.2024
Finantsinspektsiooni menetlustasude tagastamise poliitika väljaandmine soovitusliku juhendina	22.01.2024
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suunised „Andmete ülekandmise kohta kauplemisteabehoidlate vahel EMIRi ja SFTRi alusel”	11.03.2024
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) suunised “On the types and content of the provisions of Cooperation Arrangements (Article 79 of CCPRRR)”	11.03.2024
Nõuded finantsjärelevalve subjektide poolt tegevuse edasiandmisele (outsourcing) muutmine	18.03.2024
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) suunised “On written arrangements and procedures for the functioning of resolution colleges”; “On the summary of resolution plans”; “On the assessment of resolvability (Article 15(5) of CCPRRR)”	01.04.2024
Krediidi- ja finantseerimisasutuse organisatsiooniline lahend ning ennetavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks muutmine	08.04.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) suunised, millega muudetakse suuniseid EBA/GL/2020/14 süsteemse tähtsuse näitajate täpsustamise ja avalikustamise kohta (EBA/GL/2023/10)	08.04.2024
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) suunised rahaturufondide määruse kohaste stressitestide stsenaariumide kohta (ESMA50-43599798-9011)	22.04.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise riskipõhise lähenemisviisi põhimõtete ja riskitundlikkusest lähtuva järelevalve läbiviimise etappide kohta vastavalt direktiivi (EL) 2015/849 artikli 48 lõikele 10 (millega muudetakse ühiseid suuniseid ESAs/2016/72) (Suunised riskipõhise järelevalve kohta)	29.04.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) suunised krediidihaldajate juht- või haldusorgani kui terviku piisavate teadmiste ja kogemuste hindamise kohta (EBA/GL/2023/09)	20.05.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) suunised mitmekesistamistavade, sealhulgas mitmekesisuspoliitika ja soolise palgalõhe võrdlemise kohta vastavalt direktiivile 2013/36/EL ja direktiivile (EL) 2019/2034 (EBA/GL/2023/08)	20.05.2024
„Finantsinspektsiooni menetlustasude tagastamise poliitika”	12.08.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised, millega muudetakse suuniseid EBA/GL/2021/02, milles käsitletakse kliendi suhtes rakendatavaid hooldusmeetmeid ning tegureid, mida krediidi- ja finantseerimisasutused peaksid arvestama, kui hindavad üksikute ärisuhete ja juhtehingute rahapesu ja terrorismi rahastamise riski ja mis on koostatud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 17 ja artikli 18 lõike 4 alusel	21.08.2024

Suunise nimetus	Juhatus otsuse kuupäev
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised krediidihaldajate riiklike loendite või registrite loomise ja pidamise kohta vastavalt direktiivile (EL) 2021/2167 (EBA/GL/2024/02)	21.08.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised, üldise taastamissuutlikkuse kohta finantsseisundi taastamise kavandamisel (EBA/GL/2023/06)	26.08.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised varasemate andmete uuesti esitamise kohta EBA aruandlusraamistiku alusel (EBA/GL/2024/04)	23.09.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve määruse (EL) 2023/1114 artikli 45 lõike 8 alusel välja antud suunised, millega kehtestatakse määruse (EL) 2023/1114 artikli 45 lõikes 4 osutatud likviidsuse stressitestide stsenaariumide ühtsed võrdlusparameetrid (EBA/GL/2024/08)	23.09.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised, millega muudetakse suuniseid EBA/GL/2015/12 võlgnevuste ja turulepääsu piiramise kohta“ (EBA/GL/2024/10)	21.10.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised määruse (EL) 2023/1113 kohaselt rahaülekannetes ja teatavates krüptovaraülekannetes edastatava teabe nõuete kohta (EBA/GL/2024/11)	04.11.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised määruse (EL) 2023/1114 artiklite 46 ja 55 kohaste finantsseisundi taastamise kavade kohta (EBA/GL/2024/07)	11.11.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised varapõhiste tokenite emitentide juhtimiskorra miinimumsisu kohta (EBA/GL/2024/06)	18.11.2024
„Suunised varapõhiste tokenite emitentide juhtimiskorra miinimumsisu kohta“ (EBA/GL/2024/06)	18.12.2024
Euroopa Pangandusjärelevalve suunised bilansilise standardväärtpaperistamise kriteeriumide kohta ning millega muudetakse suuniseid EBA/GL/2018/08 ja EBA/GL/2018/09 varaga tagatud kommertsväärtpaperite ja muude kui varaga tagatud kommertsväärtpaperite standardväärtpaperistamise kriteeriumide kohta (EBA/GL/2024/05)	23.12.2024

1.2. Märgekirjad

Märgekiri	Juhatus otsuse kuupäev
Märgekiri vahakasumi omavahenditesse kaasamise taotlemisel esitatava eriotstarbelise aruande miinimumnõuete selgitamiseks	12.11.2024

TEGEVUSLÖAD

2.1. Tegevuslubade andmine

Sektor	Äriühingu nimi	Otsuse tegemise kuupäev
Investeeringisühing (täiendav tegevusluba)	Lightyear Europe AS	04.03.2024
Kindlustusandja (täiendav tegevusluba)	AS Inges Kindlustus	11.03.2024
Kindlustusmaakler (kindlustusvahendajate nimekirja kandmine)	SEE Insurance Broker OÜ	18.04.2024
Krediitvahendaja	Maksekeskus AS	22.07.2024
Krediitvahendaja	Sortter OÜ	21.10.2024
Krediitiasutus (pandikirjad)	Coop Pank AS	13.11.2024
Hüpoteekkrediitvahendaja	Mifundo OÜ	11.11.2024
Krediidiinkasso	Julianus Inkasso OÜ	11.12.2024

Krediidiinkasso	OÜ GS Core	23.12.2024
Investeeringisühing (täiendav tegevusluba)	AS Redgate Capital	23.12.2024

2.2. Tegevusõiguse kehtetuks tunnistamine ja lõppemine

Sektor	Äriühingu nimi	Juhatus otsuse kuupäev	Põhjus
Krediidivahendaja ja teekrediidivahendaja	Saare Finants OÜ	20.05.2024	Äriühingu enda taotluse alusel
Krediidiandja ja hüpoteekkrediidiandja	Credit.ee OÜ	20.05.2024	Äriühingu enda taotluse alusel
Kindlustusmaakler	SafeGo Kindlustusmaakler OÜ	21.05.2024	Kindlustusvahendajate nimekirjast kustutamine FI algatusel
Makseasutus	AS Pocopay	12.06.2024	Tegevusloa lõppemine seoses ühingu lõpetamise otsusega
Investeeringisühing	AS Cresco Väärtpaberid	10.06.2024	Tegevusloa kehtetuks tunnistamine FI algatusel
Krediidiandja	Tele2 Eesti Aktsiaselts	02.09.2024	Äriühingu enda taotluse alusel
Kindlustusmaakler	AS Smrtex Investeering	18.09.2024	Kindlustusvahendajate nimekirjast kustutamine
Kindlustusmaakler	Allier Kindlustusmaakler OÜ	04.12.2024	Kindlustusvahendajate nimekirjast kustutamine
Kindlustusmaakler	Vagner Insurance Broker AS	17.12.2024	Kindlustusvahendajate nimekirjast kustutamine FI algatusel
Krediidiandja	ON24 Aktsiaselts	23.12.2024	Äriühingu enda taotluse alusel
Krediidiandja ja hüpoteekkrediidiandja	Ehital Krediit OÜ	30.12.2024	Äriühingu enda taotluse alusel
Investeeringisühing	Grünfin AS	31.12.2024	Tegevusloa lõppemine seoses ühingu lõpetamise otsusega

2.3. Tegevuslubade andmine Eesti äriühingu piiriüleseks tegevuseks väljaspool Eestit

Sektor	Äriühingu nimi	Teavitus
Krediidiasutus	Swedbank AS	Soome Vabariigis teenuste osutamine
Krediidiasutus	Luminor Bank AS	Itaalia Vabariigis teenuste osutamine
Kahjukindlustusandja	ERGO Insurance SE	Edasikindlustusteenuse osutamine Poolas
Kahjukindlustusandja	If P&C Insurance AS	Leedu Vabariigis teenuse osutamine
Kindlustusmaakler	Cachet Insurance Broker OÜ	Itaalias, Kreekas, Luksemburgis, Poolas ja Ungaris teenuse osutamine
Kindlustusagent	Stebby Draudimas OÜ	Leedus teenuse osutamine

Sektor	Äriühingu nimi	Teavitus
Kindlustusmaakler	Cachet Insurance Broker OÜ	Kreekas, Küprosel, Luksemburgis, Islandil, Poolas ja Ungaris teenuse osutamine
Fondivalitsejad	Avaron Asset Management AS	Fondiosakute turustamine Austrias ja Saksamaal
Fondivalitsejad	Limestone Platform AS	Fondide valitsemine Luksemburgis ja fondide pakkumine Rootsis ja Soomes
Fondivalitsejad	EfTEN Capital AS	Fondide pakkumine Lätis ja Leedus
E-raha asutus	Monemon AS	EMP riikides teenuse osutamine

2.4. Eesti äriühingule välisriigis filiaali asutamise loa väljastamine

Sektor	Äriühingu nimi	Otsuse tegemise kuupäev
Krediidiandja (asutamine)	Bondora AS	27.05.2024

2.5. Välisriigi äriühingu filiaalide asutamine ja filiaalide tegevuse lõpetamine Eestis

Sektor	Äriühingu nimi	Juhatuse otsuse kuupäev
Investeeringisühing (asutamine)	UAB FMI INVL Financial Advisors Eesti filiaal	01.07.2024
Investeeringisühing (asutamine)	Admirals Europe Ltd Eesti filiaal	22.07.2024

2.6. Rahvusvaheliste finantsteenuste pakkumine Eestis. Piiriülesed teated, mille alusel sooviti Eestis finantsteenuseid osutada

Sektor	2023	2024
Pangandusteenus/krediidiasutused	480	468
Krediidivahendus	5	8
Kahjukindlustusteenus	431	447
Elukindlustusteenus	99	96
Kindlustusvahendus	1928	2177
Investeeringisteenus	733	740
Ühisrahastusteenus	15	27
Makseteenus/makseasutused	305	292
E-rahaasutuse teenus / e-rahaasutus	217	235
Fondivalitsemise osutamine	44	72
Investeeringisfondide osutamine	712	913

3. FONDIDE MUUDATUSED

Fondi nimi	Toiming	Juhatuse otsuse kuupäev
Swedbank Venemaa Aktsiafond	Likvideerimisloa andmine	06.05.2024
Luminor 50-56 Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	20.05.2024
Luminor 16-50 Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	20.05.2024
Luminor 56+ Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	20.05.2024
Luminor 61-65 Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	20.05.2024
Luminor Indeks Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	20.05.2024
Luminor Tulevik 16-50 Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	20.05.2024
Luminor Tulevik 55+ Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	20.05.2024
Luminor Jätkusuutlik Tulevik 50-55 Indeks Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	20.05.2024
Swedbank Venemaa Aktsiafond	IFS § 178 lg 5 luba	22.07.2024
Avaroni Kasvuettevõtete Fond MASF	Põhikirja muutmise kooskõlastamine	13.05.2024
Avaroni Kasvuettevõtete Fond MASF	Põhikirja muutmise kooskõlastamine	01.07.2024
Swedbank Venemaa Aktsiafond	Likvideerimismenetluse tähtaja pikendamine	04.11.2024
LHV Euro Võlakirjade Fond	Esmaregistreerimine	02.11.2024

4. TARBIJATE KAEBUSED

4.1. Finantsinspeksioonile esitatud kaebuste arv valdkondade kaupa

Valdkond	2023	2024
Makseteenused	161	165
Krediiditeenused	111	96
Kahjukindlustus	46	37
Investeermisteenus	17	19
Ühisraha teenus	9	42
Pangateenused	7	6
Elukindlustus	4	5
Kindlustusvahendus	1	0
Kogumispension	1	0
E-raha teenused	1	3
Krediidihaldustegevus	1	1
Muu	11	0
KOKKU	389	374

4.2. Finantsinspeksioonile esitatud kaebuste arv teenusepakkujate kaupa

Teenusepakkuja	2023	2024
Krediidiasutused	215	192
Krediidiandjad	60	45
Ülepiirilised teenusepakkujad	41	30
Eesti kahjukindlustusandjad	29	26
Välismaiste kahjukindlustusandjate filiaalid	16	10
Ühisrahastusteenuse osutajad	9	42
Krediidivahendajad	6	4
Investeeringusühingud	3	6
Välismaiste elukindlustusandjate filiaalid	2	5
Eesti elukindlustusandjad	2	0
Makseasutused	2	4
Erandi alusel tegutsevad krediidiandjad	1	6
Ülepiirilised kahjukindlustusteenuse pakkujad	1	0
Kindlustusvahendajad	1	1
Pensioniregistri pidaja	1	0
Krediidiinkassod	0	1
Fondivalitsejad	0	1
Väärtpaberiarveldussüsteemi korraldaja	0	1

SSMi peahoone on Frankfurdis asuv Eurotower.
Allikas: Unsplash.

2012. aasta septembris tegi Euroopa Komisjon ettepaneku luua euroala jaoks ühtne pangandusjärelevalve, millega anti Euroopa Keskpangale õigus jälgida euroala pankade usaldatavusnõuete täitmist ja vastutada kõigi euroala pankade finantsstabiilsusega seotud järelevalveülesannete eest. Aasta hiljem kiitis Euroopa Parlament heaks Euroopa Liidu uue pangandusjärelevalve süsteemi (*Single Supervisory Mechanism, SSM*), mis tõi 120 Euroopa Liidu suurimat pankat alates 4. novembrist 2014 Euroopa Keskpanga järelevalve alla. Finantsinspeksioon panustas SSMi ülesehitamisse ja tegevuse käivitamisse pankade kapitalijärelevalve valdkonnas. SSMi kuuluvad Euroopa Keskpank ja euroala riikide pangajärelevalveasutused.

Kuna Eesti on euroala liige, on Finantsinspeksiooni igapäevane töö ühtse järelevalvemehhanismiga jätkuvalt väga tihedalt seotud. Siin tegutsevatest pankadest kuuluvad Euroopa Keskpanga otsese järelevalve alla LHV Pank, Swedbank, SEB Pank ja Luminor Bank. Teiste pankade puhul teeb üldjuhul otsuseid Finantsinspeksioon, järgides vajaduse korral Euroopa Keskpanga juhiseid.

KUIDAS ON KUJUNENUD EESTI FINANTSSEKTOR?

Finantsinspektsiooni nuppeid ajaloost

Vahelehtedel kasutatud allikad:

- Eesti Panga muuseum
- Eesti Pank, <https://www.eestipank.ee/eesti-pank-100>
- „Eesti pangandus enne seda, kui Eesti Vabariik sai 100“, Villu Zirnask. Äripäeva infoleht nr 125, „Finantsjuhtimine“, veebruar 2018
- „Eesti Panga lugu“, 2019 (Villu Zirnask)
- Hansapaevad.ee
- Vikipeedia
- „Ühistegevuse arengust Eestis“, 1996 (Valner Krinal, Kaljo Krimm, Eve Tomson)
- „Lübecki õiguse Tallinna koodeks 1282“, 1998 (Tiina Kala)
- Finantsinspektsioon, www.fi.ee
- Välisministeerium, www.vm.ee

Suur aitäh Heido Vitsurile, kes aitas ülevaadet täiendada ja lihvida!